

THE GOSPEL ACCORDING TO MARK

1 Bik'ehgo'ihí'nań biYe', Jesus Christ, baa na'goni'íi baa gozhóni díinko begodezt'i';
 2 Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íi binaltsoos biyi'dí' díi baa k'e'eshchij, Shíi, Bik'ehgo'ihí'nań, shinal'a'á náđihyú ilch'i'gole' doleekí de'á'. 3 Da'igolíyyú hadíshj dilwosh, NohweBik'ehń bádihyú ilch'i'daagohle', intín ilk'ídezđohgo bá ádaahle', niigo. 4 Áik'ehgo John da'igolíyyú baptize ádaagole', nnee yich'i' yádaakti'go gádaayihni, Nohwinchó'íi bits'á'zhj' ádaahne'go baptize ádaanohwi'dolne', áik'ehgo nohwinchó'híi bigha nohwaa nágodit'aah doleek. 5 Judéa dahot'éhé ni' goz'ąąđi' la'íi Jerúsalem golzeedí' baa nanząą, ái dawa bi'ádaat'e' nchó'íi yaa nanádaagosni'dá' túnlíini Jórdan holzéhi biyi' John baptize ádaabizlaa. 6 John bidiyagé bighán ha'i'áhíi bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa; nágonech'iidi hik'e dzilyú gosnihíi bilgo bihidán lək'e; 7 Nnee yich'i' yádaakti'go ganíi, Shiké'dí' la' shitisgo at'éhi higháh, ts'iyaa ashnéhgo biket'óol k'e'ish'adzhj' ndi doo bik'eh sitíi da. 8 Shíhíi tú bee baptize ádaanohwishłaa: áidá' án Holy Spirit yee baptize ádaanohwi'ji doleek. 9 Ái benagowaadá' Jesus ni' Gálileegee Názareth holzeedí' ch'ínyáadá', túnlíini, Jórdan holzéhi, biyi' John baptize ábíłaa. 10 Tú biyi'dí' hanádzaadá' dagoshch'i' yáa ilts'á' ádzaago, Holy Spirit hawú k'ehgo bich'i' nke'eníihgo yiłtsąą. 11 Nt'éégo yaaká'dí'go yati'

gáníígo yidezts'aa, ShiYe' shil nzhóni nííí, naa shil gozhóó. ¹² Dagoshch'í' Holy Spirit nabílaago da'igolííyú obinyood. ¹³ Satan nabíntaahgo ákú da'igolííyú dizdin behiskaa; tsétahgo daagolíni bílgo; áígee Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'dí' daagolíníí baa hikaigo bich'odaazni' lèk'e. ¹⁴ John ha'áneztííhíí bikédí'go Jesus Gálileeyú nýáá, Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee begoz'aaníí baa na'goní'íí baa gozhóni yaa yałtí'go, ¹⁵ Gáníí, Áígee baa gonyáá, Bik'ehgo'ihí'nañ nant'aahíí biká' nagowaa; nohwinçó'íí bits'á'zhí' ádaahne', yati' baa gozhóni daahohdlaa le'. ¹⁶ Jesus túsikaaníí Gálilee holzéhi bahyú higaaldá', Simon bik'isn Andrew bílgo lóg behaidléhé nanest'óli téh nádaayi'aa'go yíltsaa: áí lóg hadaayileehíí daanlíí. ¹⁷ Jesus gádaabííni, Shiké'yú doh'aash, lóg hayihileehíí k'ehgo nnee shá nádaahohláhgo ánohwishle'. ¹⁸ Áík'ehgo dagoshch'í' lóg behaidléhé nanest'ólihíí da'áígee ndaistsoozdá' Jesus yiká' dahn'aazh lèk'e. ¹⁹ Áídí' dahnádiidzaago James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John bílgo yíltsaa, áí tsina'eehíí yiyi' naháztaa, nanest'ólihíí nádaílkadgo. ²⁰ Dagoshch'í', Yushdé', bííni: áík'ehgo bitaa, Zébedee, hik'e bánada'iziidíí bílgo da'akú tsina'eehíí yiyi' naháztaadá' yits'á' dahn'aazh, Jesus biké'. ²¹ Áídí' Capérnaum golzeeyú okai; dagoshch'í' Jews daagodnlsiníí bíjii ha'ánálséh goz'aa yune' ha'ayáágo ilch'ígó'aah lèk'e. ²² Áígee ilch'ígót'aahíí yaa bíl díyadaagot'ee: yebik'ehíí k'ehgo yil ch'ígó'aahíí bigha, doo begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da. ²³ Jews ha'ánálséh goz'aa yune' nnee la' spirit

nchọ'i biyi' golínihi sidaa lẹk'e; án nádidilghaazhgo, ²⁴ Gáníí, Doo nohwaa nannaa da; hago láá át'éégo nohwich'ị' goń'aahgo ánt'ịi, Jesus, Názařethdí' nannáhi? Ya' da'ílíí nohwiłchííyú n̄yaa n̄ee? Shíí nígonsị, hadín ánt'ịhíí, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go Dilzịhgo Nl̄ini. ²⁵ Jesus n̄dzilgo hadziigo gáyil̄ni, Handziih hela', an biyi'dí' hannáh. ²⁶ Áík'ehgo spirit nchọ'ihíí n̄nee nádinigisdá' áđiđ nádidilghaazhgo biyi'dí' halwod. ²⁷ N̄nee dawa bil̄ díyadaagot'eego nałidaadilkid gádaañiigo, Díí nt'é l̄ahi? Ání zh̄a il̄ch'ígó'aahi l̄aa. Yebik'ehgo spirits daanchọ'íí yich'ị' hadziigo ndi daabidits'ag. ²⁸ Dagoshch'ị' Gálilee golzeehíí dahot'éhé n̄t'éégo baa ch'ini didezdaad lẹk'e. ²⁹ Jesus, James hik'e John bil̄go ha'ánázéhdí' ch'ínakaigo Simon hik'e Andrew bigowa yun̄e' ha'ákai. ³⁰ Ákón̄e' Simon bi'aahíí báá nezgaigo sitii; áík'ehgo dagoshch'ị' Jesus yił nadaagosn̄i'. ³¹ Baa nyáádá' bigan yiłtsoodgo hadag áyíłaa; dagoshch'ị' nezgai n'íí bits'á' gonyáá, áídí' nádiidzaago yá da'dezné'. ³² O'i'áázhi' godeyaago kah iltah at'éhi yaa nakaihíí dawa, la'íí ch'iidn isnáh ádaabiłsiníí Jesus bich'ị'yú bil̄ nch'eheskai. ³³ Ái kịh gozn̄ilgee daagolíníí dawa dadán̄gee baa ıla'adzaa. ³⁴ Áígee kah iltah at'éhi yaa nakaihíí l̄áágo nádaayil̄zii, la'íí ch'iidn l̄áágo haineheyood; ch'iidnhíí bídaagołsịhíí bigh̄a Jesus, Hadaahdziih hela', daabiłni lẹk'e. ³⁵ T'ahbiyú doo hwahá got'ịh dadá' Jesus nádiidzaago ch'ínyáá, doo hadín naghaa dayú óyáá, ákú oskađ. ³⁶ Simon hik'e yił nakaihíí bil̄go bike'yú okai. ³⁷ Baa hikaigo gádaabiłni,

Nnee dawa hadaanintaah. ³⁸ Áík'ehgo Jesus gáníí, Noo', lahyúgo k̄ih nagoznilyú náádokáh, ákú nnee bich'ì' yánádaahoshti'; díí bigha niyáhi. ³⁹ Áídí' Gálilee dahot'éhé biyi'yú Jews ha'ánátséh nagozn̄il yun̄e' nnee yich'ì' yahti'go naghaa, la'íí ch'iidn haineheyood l̄ék'e. ⁴⁰ Nnee kóód doo ínád̄ih dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yich'ì' hilzhiizhgo náyokaq̄ah, gáníigo, Nashín̄lziihí bik'eh s̄ínt̄ij̄igo nígons̄i, hánt'ij̄iyúgo náshín̄lziih. ⁴¹ Áík'ehgo nneehíí Jesus yaa ch'oba'go yich'ì' dahdidil̄niidí' yee del̄niihgo, Hasht'íí; nándziih, yil̄ni. ⁴² Áí yil̄n̄niidá' dagoshch'ì' kóód n'íí ínásd̄ij̄igo nneehíí nádzii l̄ék'e. ⁴³ Jesus bich'ì' hadziidá' obi'a'; ⁴⁴ Gábil̄niigo, Hadín d̄ánko bil̄ nagol̄ní' hela': tí'i, okaq̄ah yebik'ehi bich'ì' ch'í'nah ádn̄dle'go, Moses ngon'áá l̄ék'ehíí k'ehgo hanánidelzaahíí bigha Bik'ehgo'ih̄i'nañ dant'éhéta baa nné', áík'ehgo nándziihíí nnee yídaagols̄i doleeł. ⁴⁵ Áídá' da'ádzaayú yaa nagol̄ni'go deyaa, dahot'éhé ch'in̄ii didezdaad, áí bigha Jesus doo dayúweh k̄ih goznilyú ch'í'nah aanádaal da, da'igol̄ij̄iyú zh̄a naghaa: áídá' il̄ch'ì'dí' nnee baa nántsáá l̄ék'e.

2

¹ Áídí' da'kwíí iskaq̄ago Jesus Capérnaum golzeeyú nádzá; áígee gowayú sidaa, daanii. ² Dagoshch'ì' nnee laq̄ago baa nántsáá, dázho doo hagee nágost'aa da, dáádít̄ih bahyú ndi: áígee yati' n̄t'éhi yaa yahti' l̄ék'e. ³ Áígee nnee la' baa hikai, díí'i hilt'eego nnee dí'ili baa daiskaq̄ago, ⁴ Ch'ilaq̄adhíí bigha Jesus doo bit'ah ch'idowáhgo da, áík'ehgo k̄ih biká'híí yó'adaizn̄il, Jesus bik'ehgee: áí aq̄al ch'í'í'ángo

ádaizlaadí' di'ilihíí yiká' sitiiníí bee nkedaiztjì.
⁵ Daabi'odlā' Jesus yígólsjìdá' di'ilihíí gáyihñii,
 Shiye', ninchō'híí bighā dák'ad naa nágodet'aah.
⁶ Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi ła' naháztaā,
 dábiyi'yú na'ídaadilkidgo gádaanii, ⁷ Hant'é bighā
 díí nnee Bik'ehgo'ihí'nań ádil'jìgo aníí łaā?
 Hadín ła konchō'híí bighā kaa nágode'aah?
 Bik'ehgo'ihí'nań zhā go'jì. ⁸ Na'ídaadilkidíí Jesus
 dagoshch'jì' biyi'siziiníí bee yígólsjìdgo gáyihñii,
 Nt'é bighā na'ídaadołkid? ⁹ Hadíihíí doo nyeego
 di'ilihíí ách'iniih da, Ninchō'híí bighā naa
 nágodet'aah; dagohíí, Nádndáh, biká' síntiiníí
 dahnádné'go dahnñáh? ¹⁰ Ni'godzán biká'
 nnee binchō'híí bighā baa nágodet'aahíí shíí, nnee
 k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonołsì doleełhíí
 bighā, (nnee di'ili sitiiníí gáyihñiid,) ¹¹ Nádndáhgo
 biká' síntiiníí dahnádné'go gowayú nádndáh,
 nildishñii. ¹² Dagoshch'jì' nádiidzaago yiká' sitjì
 n'íí dahnáyiné'go dawa biñáál ch'ínyáá; áik'ehgo
 nnee dawa bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihí'nań
 ya'ihédaanzigo gádaanii, Doohwahá áik'ehgo
 daahiiltséhi da. ¹³ Áidí' Jesus túsikaaníí bahyú
 ch'ínánándaadá' nnee baa nanánłsáá, áígee yił
 ch'ídaagoz'āā. ¹⁴ Jesus higaalgo Alphéus biye',
 Levi holzéhi, tax nanáhi'ñihííge sidaago yiłtsáá dá'
 gáyihñii, Shiké' dahnñáh. Áik'ehgo nádiidzaago biké'
 dahiyaa. ¹⁵ Áidí' Levi bigowā yuné' Jesus iyaāgo
 nezdaago, tax bich'jì' nadaahi'ñiilí ła'íí nnee doo
 bik'ehyú ádaat'ee dahíí łaāgo Jesus hik'e bitsilke'yu
 biłgo itah da'iyāago dahdinezbih; nnee gádaat'eehíí
 łaāgo Jesus biké' anáłseeł lək'e. ¹⁶ Begoz'aaníí
 ye'ik'eda'ilchíhi hik'e Phárisees daanlíni biłgo

tax bich'i' nadaahi'niikíí la'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Jesus yił da'iyaaqo daayiktsaaqáá' bitsilke'yu gádaayilñii, Nt'é bigha tax bich'i' nadaahi'niikíí la'íi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Jesus yił da'iyaaq? ¹⁷ Jesus áí yidezts'aaqáá' gádaabilñii, Doo hago'ádaat'ee dahíí izee nant'an doo yaa nakáh bik'eh da, daanniihíí zhá: shíi nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwinchq'íi bits'á'zhí' ádaahne', bildishniiyú niyáá, áidá' nnee dávik'ehyú ádaat'eehíi doo ágáldishniiyú niyáá da. ¹⁸ John bitsilke'yu hik'e Pharisees daanlíni bitsilke'yu dáshiná' da'okaqah ni': áík'ehgo Jesus yaa hikaigo gáníi, Nt'é bigha John bitsilke'yu hik'e Phárisees bitsilke'yu dáshiná' da'okaqah, áidá' ni nitsilke'yu doo dáshiná' da'okaqah da? ¹⁹ Jesus gádaabilñii, Ya' ni'i'néhgee nnee íla'ádaat'eehíi nnee niinéhíi yił nakaiyúgo dáshiná' da'okaqah née? Dah, nnee niinéhíi yił nakaiyúgo doo dáshiná' da'okaqah at'éé da. ²⁰ Dahagee nnee niinéhíi bits'á' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshiná' da'okaqah doleeł. ²¹ Ko'íi dénchq'éhíi doo nak'a' aníidéhíi bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo aníidéhíi ílhanigháhgo dayúwehégo onanádlaad. ²² La'íi wine aníi alzaahíi ikagé wine benaktiníi dénchq'éhíi doo biyi' tádaach'iníi da; ágách'idzaayúgo wine aníi alzaa'ihíi ikagé yidíldohgo na'níi, áík'ehgo winehíi aqal ha'ijool, la'íi ikagéhíi kots'á' yiłchqoh: áidá' wine aníi alzaa'ihíi wine benaktiníi aníidéhíi zhá biyi' tádaach'iníi. ²³ Lah Jews daagodnksinii bijji Jesus t'oh naghái hentúiníi yiyi'yú higaal; bitsilke'yu yił hikaahgo t'oh naghái binest'a' nadaayiniik nkegonyaa. ²⁴ Phárisees daanlíni Jesus gádaayilñii, Dín'íi, nt'é

bigha godilziní bijji doo baa nach'ighaa dahí nitsilke'yu yaa nakai? ²⁵ Jesus gádaabihni, Ya' David hik'e yił nakaihí bilgo idán ádiḡgo shiná' daasilijgo, hago ádaasdzaa lán shihí doo hwahá baa da'ohshiih da née? ²⁶ Abíathar okaḡah yebik'ehi da'tiséyú sitjídá' Bik'ehgo'ihinań daach'okaḡah goz'aḡ yune' ha'ayáago, bání Bik'ehgo'ihinań ye'okaḡahgo baa hi'négo nii'né' n'í náidnné'go yiyaa, la'í yił nakaihí ałdó' la' yá'nné' lek'e; aí báníhí okaḡah yedaabik'ehi zhá daayiyaaḡo goz'ánihi. ²⁷ Jesus gádaabihni, Godilziní bijji nnee bá alzaa, doo nnee godilziní bijji bá alzaa da: ²⁸ Aí bigha shí, nnee k'ehgo Niyááhí, godilziní bijji ndi beshik'eh.

3

¹ Jesus Jews ha'ánálséh goz'aḡ yune' ha'anánádaago nnee bigan dała'ázhińéé binawod ásdjidi ákone' itah sidaa. ² Aík'ehgo Jesus daabich'in'í, godilziní bijji aí nneehí náyilziih shi daabich'o'ńigo; ágádzaayúgo dant'éhéta bee yaa dahdaago'aahí bigha. ³ Jesus nnee bigan binawod ásdjidi, Kodé' hizij, yiłni. ⁴ Aídí' nnee daabine'íni gádaayihni, Ya' godilziní bijji nt'éégo ách'it'ijgo goz'aḡ née, dagohí ncho'i bee ách'it'ijgo née? Ya' nnee hasdách'ilteehgo née, dagohí ch'iziltheego née? Aída' doo nt'é daani da. ⁵ Bijjí daant'izí bigha Jesus doo bil gozhóḡo dago déhashkeego nnee yitah déz'jídá' nnee bigan binawod ásdjidi, Yushdé' dahdinlńh, yiłni. Aík'ehgo bich'j' dahdidilńigo bigan nádzii, lazhinééhí ga'at'éé násdjij. ⁶ Aídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo dagoshch'j' Hérod yił

daagot'ini bilgo hagot'éégo Jesus daayizilheehíi yee ndaagoshchíi. ⁷ Jesus bitsilke'yu bilgo túsikaayú dahiskai: nnee láágo Gálileedí' la'íi Judéadí' biké' onalsáá, ⁸ Jerúsalemdí' aldó', la'íi Iduméadí', Jórdan túnlíiníi hanaadí', la'íi Tyre hik'e Sidon binaadyúdí', ízigo ánát'íihíi ya'ikodaanzíigo baa nántsáá. ⁹ Akú nnee láághíi bigha Jesus bitsilke'yu gádaayilnii, Nnee doo daashijizh da doleeigo t'ahkodá' tsina'eel alts'íséhi kozhí' shá nno'eel. ¹⁰ Nnee láágo náilzii; áik'ehgo kah yaa nakaihíi dawa bee denshchíd daanzíigo bik'izhí' daalishjizh lék'e. ¹¹ Spirits daanchó'íi dahagee daabo'íigee biyahzhí' hayaadaadaago nádaadidilghaazh, Ni, Bik'ehgo'ihí'nañ biYe' nlíni ánt'íi, daaniigo. ¹² Ch'ídaashinoh'aah hela', daayilnii. ¹³ Áidí' Jesus wá'zhí' hayaadá' yil nakai doleeíi, Yushdé', daayilniiid: áik'ehgo baa hikai lék'e. ¹⁴ Bitsilke'yu doleeíi nakits'adah hayinil, yati' baa gozhóni yaa yádaakt'yú daido'aalgo, ¹⁵ Itah at'éégo daanñihíi nádaayilziigo, ch'iidn aldó' hadainihiyóódgo binawod baa daadest'aa: ¹⁶ Simon holzéhi Peter aldó' yizhi' yá áyílaahi; ¹⁷ Zébedee biye', James holzéhi hik'e bik'isn John bilgo; ái Boanérgees yizhi' yá ádaayiizlaa, i'niihíi k'a'at'éégo golzeego ágolzee: ¹⁸ Andrew, Philip, Barthólemew, Matthew, Thomas, Alphéus biye' James holzéhi, Tháddeus, Símon, Cánaanite nlíni, ¹⁹ La'íi Judas Iscáriot, ch'ibido'aalíi: ái hayinildá' kih yune' ha'akai lék'e. ²⁰ Áigee nnee dázhó láágo íla'ánánádzaa, áik'ehgo Jesus hik'e bitsilke'yu doo hagot'éégo ndi da'iyaa da. ²¹ Bik'íi ya'ikodaanzíidá' biká okai; Biini' édih laa, daaniigo.

22 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi Jerúsalemdí hikaihíí gádaanii, Ch'iidn binant'a', Beélzebub holzéhi, biyi' sizíí lągo, án binawodíí bee nnee biyi'dí' ch'iidn hainihiyood, daabilnií lęk'e.

23 Áídí' Jesus begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi, Yushdé', daayilniigo, na'goní'íí bee bíł ch'ígó'aahgo gáníí, Hagot'éégo Satan biyi'dí' dabíí hádi'nidzood doleeł?

24 Nnee dałaháyú binant'a' golíííí dabíí ilch'i' nanádaagonkaadyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da. 25 Dała' naháztaaníí dabíí ik'idahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da.

26 Áík'ehgo Satan dabíí ích'i' naná'idziidgo ádaagodet'ąayúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da, daazhógo bengonoáh. 27 Doo hadín nnee nalwodi bigowa yune' ha'aghángo dawahá bíyéehíí yino'íih át'éé da, ntsé nnee nalwodíí híhíłł'poyúgo zhą; áídá' dawahá bíyéehíí yits'á' yin'íih.

28 Da'aniigo gádaanohwíłdishnií, Nnee binchó'íí dawa baa nágodit'aah doleeł, Bik'ehgo'ihí'nań nchó'go baa yách'íłti'íí ndi ąłdó':

29 Áídá' Holy Spirit dénychó'go baa yách'íłti'yúghíí doo kaa nágodinot'áah át'éé da, áídá' dahazhí' bíł ch'ígodeehíí bee bá goz'ąą: 30 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi, Ch'iidn biyi' golíí ląą, daabilniihíí bighą Jesus díí k'ehgo yakti' lęk'e.

31 Jesus bik'isyú bimaá bíłgo akú hikai, dadányú nadaazi'dá' bich'i' oda'is'a', Yushdé', daabilniigo. 32 Nnee ląągo binaayú naháztaaníí gádaabilnií, Nimaa ła'íí nik'isyú dadányú nazíí, níka daantaahgo. 33 Hadín shimaá, hadín shik'isyú? bíłnií.

34 Jesus nnee binaayú naháztaaníí yitah déz'íidá' gáníí, Kúnko shimaá ła'íí shik'isyú.

35 Dahadín Bik'ehgo'ihí'nań dáhát'íyú ánát'íhí, shik'isn dagohíi shilah ła'íi shimaa at'éé.

4

1 Jesus túsikaaníi bahgee ilch'ígó'aah nkenágodidzaa: áígee nnee łáągo baa nánłsąą, áík'ehgo tsina'eekíi yihiyaago dahnezdaa; áídá' nneehíi tábaąyú ıla'adzaa lək'e. 2 Áígee na'goni'íi yee łáągo yił ch'ígó'aah gáníigo, 3 Ídaayesólts'ąą; k'edileehíi yił ke'go k'edileeyú óyáá, 4 K'edileegee k'edilzií ła' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dló' ıla'adzaago ąął nádaihezlaa. 5 Ła' k'edilzií tsétahyú nanehezdee, ákú leezh doo dązhó łáayú da; leezh da'ayáháhíi bighą dagoshch'į' hadaazhjeed: 6 Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dahíi bighą nádaahesgą. 7 Ła'ihíi hosh bitahyú nanehezdee, áík'ehgo hoshihíi ighánłsąągo nadaistseedgo binest'ą' da'ádih. 8 Ła' k'edilzií leezh nłt'éeyú nanehezdee, ái zhą hadaazhjeedí' nchaa daasilįigo nest'án áyíılaa, ła' tádin, ła'íi gostądin, ła'íi dała'á gonenadín bitisyú análzaa. 9 Hadín bijeyi' golínií iyést'sąą le', nii, Jesus. 10 Jesus dasahndi nnee ła' t'ah binaayú nadaazi'íi bitsilke'yu bilgo nabídaadilkidgo gádaabilńii, Ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bee nohwil nadaagosínńii'íi nt'é nńiigo ánńii? 11 Áík'ehgo gáyilńii, Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníi doo bígózi da n'íi nohwíi bídaagonłsįihgo nohwaa daagodest'ąą: áídá' doo néé zhińéé daanliį dahíi ilch'ígót'aahgo na'goni'íi zhą bee bil na'goni': 12 Áík'ehgo dédainek'įi ndi doo daayo'įi da doleek; dédaidits'ag ndi doo bil idaagozi da doleek; doo

ágát'éé dayúgo binchọ'íi yits'á t'ąązhì' nakáhgo binchọ'híi bighą baa nágodit'aah doleeł ni'. ¹³ Ya' ilch'ígót'aahgo nohwił nagosisni' n'íi doo nohwił ídaagozi da née? Áídá' hagot'éégo ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi dawa nohwił ídaagozi doleeł? nii, Jesus.

¹⁴ K'edileehíi Bik'ehgo'ihì'nań biyati' k'eidilee.

¹⁵ K'edilzií intín bahyú nanehezdee n'íi ái nnee yati' biyi' k'edolzaahíi ádaat'ee, áídá' yati' dédaidits'agdá' Satan baa nyaago daabijíi yune' yati' k'edolzaa n'íi bits'á' hayiné'.

¹⁶ Da'ágánánát'éégo tsétahyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ago dagoshch'ì' bił daagozhógo nádaidnné'hi; ¹⁷ Áídá' daabiyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dago dá'anahzhì' begodigháh; áídá' yati'híi bighą nagont'ogíi bee, dagohíi nnee daabich'ólaahíi bighą biniigonk't'éehíi begowáhgee dagoshch'ì' t'ąązhì' nanánihidéh. ¹⁸ Hosh bitahyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ag, ¹⁹ Áídá' ni'gospdzán biká'zhì' nabi'dint'ogíi, hágołdzilgohíi k'izé'idikteehíi, ła'íi dawahá biká' hágot'iiníi bijíi biyi' bitis siljigo, hosh ighánłsągo yati' k'edolzaa n'íi naistseed, áik'ehgo doo binest'ą' goleeł da.

²⁰ Leezh nł'ééyú nanehezdee n'íi yati' daidits'ago nádaagodin'ąą, áik'ehgo nest'án ánádail'jìh, ła' tádin, ła'íi gostądin, ła'íi dała'á gonenadín bitisyú ánádail'jìh.

²¹ Jesus gánádaayik'nii, Ik'ah kọ'íi ch'otíłgo táts'aa bił hayaa nch'í'áah née? Kástiné yit'ááhyú nch'í'áah née? Ik'ah kọ'íi biká' dahnásikt'áhé biká' dahch'i'aahgohi at'éé. ²² Dawahá nanl'jì' n'íi ch'í'nah ádolniił; dawahá doo hit'jì da n'íi

bígózhgo ádolnii. ²³ Hadín bijeyi' golíiní íyésts'aa
²⁴ Da'dohts'agíí nkt'éégo ídaayesóts'aa. Dáholaaago
 kaa daasohné' lánshj n'íi k'ehgo da'ágáholaaago
 nohwaa nádo'né'; la'íi nohwíi daadohts'agíi
 dayúweh bitisyú inágodáhgo nohwaa nádo'né',
 bilnii. ²⁵ Dahadín íyésts'aaago ígo'aahíi, bigoyá'íi
 itisgo baa nádo'né'; áidá' dahadín doo íyésts'aa
 dahíi ayáhágo íyésts'aa n'íi ndi bits'á' da'ílii
 nádodleel.

²⁶ Jesus gáníi, Bik'ehgo'ihinaan bilakt'áhgee
 begoz'aaníi díi k'ehgo at'éé: la' nnee k'edilzii
 yi' ke'go k'edilee; ²⁷ Anágoldohgo t'é'gee ilhoshdá'
 t'ahbiggo nádidáhdá' k'ednláa n'íi hadaazhjeedí'
 ndaandésaa, hagog'éégo shihíi doo yígótsi da ndi.
²⁸ Ni' dabíi inest'a' yíndílsé, bit'aa ntsé hadaajah,
 áígeehíi bilatáhé daagoleeh, áidí' binest'a'
 nkt'éégo nt'í. ²⁹ Nkt'éégo nest'aaagee dagoshch'í'
 t'oh bená'itlshé bee higeesh nkegonigháh,
 da'nest'aaagee ngonyááhíi bigha.

³⁰ Jesus gánádi'nii, Bik'ehgo'ihinaan bilakt'áhgee
 begoz'aaníi hant'é bil kshshah ndleego baa
 nadaagohiilni'? Nt'ésha' ilch'ígót'aahgo na'goni'íi
 baa nadaagohiilni'? ³¹ Ch'il mustard holzéhi
 biyigéhíi k'ehgo at'éé; áik'edilzeegee k'edilzii
 dawa bitahgee bizhá akts'íséhihi at'éé: ³² Áidá'
 k'edolzaadá' hadag nokséel, áidí' ch'il dawa
 bitisgo at'éhi hileeh, bits'adaaz'aahíi nchaa hileeh,
 áik'ehgo dló' yúdahyú nada'iniihíi bit'oh adaagole',
 bichagosh'ohyú. ³³ Ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi
 ágadaat'eehíi láágo Jesus Bik'ehgo'ihinaan biyati'
 bee bil nagosni' lék'e, bil ídaagozhíi bik'ehgo.
³⁴ Dá'ilch'ígót'aahgo nada'goni'íi zhá bee bich'í'

yałti' l  k'e:   d   dasahndi bitsilke'yu yił nadaah  zta  y  go, dawah   bił ch'  nah   y  laa. ³⁵ Da'  i bijji o'    y   Jesus bitsilke'yu g  daayil  ni, Noo', hanaazhi' nohwil nada'do'  el. ³⁶ N  ee baa n  n  s    n'  i n  dihol  s  h daayil  n  id  ', Jesus t'ah tsina'eełi' yiyi' dahsdaago bitsilke'yu bił oda'iz'  el. Tsina'eeł   daałts'is  hi   d  ' ba'ashhah dahi'eeł l  k'e. ³⁷ Nt'  ego yat'  ego deyolgo tsina'eełi' t   n  did  h  i beh n  dil  k'oolgo bee ha'dezbił. ³⁸   d  ' tsina'eełi' biyi' ik  d  ' ts'aał bik  ' Jesus ilhosh: bitsilke'yu ch'  n  daabisidgo g  daabił  ni, Ilch'ig  'aah  i, goy  ego nohwich'  ' godegh  h  i doo nił hago'at'   da n  e? ³⁹   k'ehgo ch'  n  dzidgo nyolh  i yich'  ' hadzii,   d  ' t  sikaan  i g  yil  ni, D  koh  go, nkegohin'    le'.   k'ehgo oy  lgo nken  gohelt  ' l  k'e. ⁴⁰   d  ' Jesus g  daabił  ni, Hant'   l   bigh   n  daaldzid? Hant'   bigh   doo Bik'ehgo'ih  'na   bada'oh  i da? ⁴¹   k'ehgo bitsilke'yu d  zh   tsidaadesyizgo g  daa  łdi'  ni, N  ee l    daat'  hi d  i, nyolh  i   '  i t   ndi da'  yil  niy     daat'  i.

5

¹ Hanaay   Gadar  nes daagol  y   bił nada'diz'eeł. ² Jesus tsina'eełi' yiyi'd  ' h  y  ago n  ee l  na'  niłi' goz'  d  ' n  ee spirit nch  '  i biyi' gol  ni baa ny   , ³   n n  ee l  na'  niłi' goz'  y   gol  nihi; doo had  n   n  b  łt'  h adzaa da, b  sh hishbizh  i bee ndi: ⁴ Gola  n b  sh hishbizh  i   '  i kokee bee   n  daach'ilt'  h  i bee libi'dest'  qo ndi b  sh hishbizh  i ilk'  n  yidzjiz,   '  i bikee   n  daach'ilt'  h  i nyihidzjiz l  k'e: doo had  n

nzhɔɔgo ábóle' ágódzaa da. ⁵ Tɛ'égee ɫá'í jìgee dzilyú n̄nee ɫena'ñíí bitahyú dádilwoshgo zhá naghaa, tséé yee n'ídilgeeshgo. ⁶ Áídá' dánzaadí' Jesus yiłtsááda' yich'í' nádilwodgo yiyahzhí' hayaa adzaago, ⁷ Yat'éégo gáníí, Hago ɫaɔ áshíle'go ánt'íí, Jesus, da'tiséyú át'éhi biYe' nííni? Shiniigodnléh hela', Bik'ehgo'ihí'nañ binadzahgee nánoshkaɔh. ⁸ Jesus spirit nchɔ'íí iłk'idá' gáyíłn̄niid, An biyi'dí' hannáh, spirit nchɔ'íí nííni. ⁹ Jesus nabídiłkidgo, Hant'é honlzéé? biłni. Shíí Łáni honszee: hiidlaɔhíí bigha, ñii. ¹⁰ Díí goz'áadí' ch'ídaanohwinyóód hela', ñiigo náyokaɔh. ¹¹ Áígee dził biñahzhí'yú góchi da'ayaɔago nanáse' lék'e. ¹² Áík'ehgo ch'iidn dawa nádaayokaɔh, Góchi biyi' onohwinyóód, áí beh náhiilzéh, daañiigo. ¹³ Áík'ehgo Jesus baa goden'áá. Spirits daanchɔ'íí n̄neehíí yiyi'dí' hanáksááda' góchi yiyi' onáksáá; áídí' góchi n'íí (nakidn doo náhółtagyú sh.) hayaa nádnk̄iigo túsikáni yeh náksáágo tú yił daadesdzi. ¹⁴ Góchi yináadaadéz'íí n'íí nádnk̄iigo k̄ih goznilyú ɫá'í biñayú gotahyú yaa nadaagosni'. N̄nee yił nadaagosni'íí áí ágodzaahíí daineł'ííyú oheskai lék'e. ¹⁵ Jesus yaa hikaidá' n̄nee ch'iidn isná ábiłsi n'íí, spirits daanchɔ'i łáni biyi' golíí n'íí, biidiyagé gólíigo, biini' ndi golíigo sidaago daayiltsáá lék'e; áík'ehgo ndaaldzid. ¹⁶ N̄nee biñáál ágodzaahíí hagog'éégo n̄nee ch'iidn isná ábiłsi n'íí biyi'dí' Jesus ch'iidn hainiyoodíí, ɫá'í góchi hago ádaaszaahíí yaa nadaagosni'. ¹⁷ Áík'ehgo, Nohwini'dí' ch'innáh, yiłniigo náyokaɔh nkegonyaa. ¹⁸ Jesus tsina'eekíí yeh nádzago n̄nee ch'iidn isná ábiłsi n'íí nábokaɔhgo, Nił nádosht'aash, ñii lék'e.

19 Áídá' Jesus, Dah, bih̄nii, gowayú nádndáhgo nit'eké Bik'ehgo'ih̄i'nań dázho ná áyílaahíí baa bił nadaagoln̄í', la'íí hagot'éégo naa ch'oba'íí.

20 Áídí' dahiyaago Decápolis binaayú Jesus bá áyílaahíí yaa nagoln̄i' nkegonyaa; áík'ehgo n̄nee dawa bił díyadaagot'ee lék'e. 21 Jesus hanaayú bił naná'dez'eeldá' ákú n̄nee ląágo baa náńtsáá; án tábaayú sizj̄i lék'e. 22 Áígee Jews ha'ánátséhíí yebik'ehi la' Jáirus holzéhi nyáá; án Jesus yiłtsaądá' yiyahzh̄i' hayaa adzaago, 23 Náyoąąąhgo gáníí, Shitsi' alts'íséhi k'azhá datsaah: noo', nht'éé nádleeh doleelgo bik'enln̄ih; áík'ehgo hinaa doo.

24 Áík'ehgo Jesua yił onát'aazh; higaalgo n̄nee ląágo biké' nalseelgo daabiljizh lék'e. 25 Áígee isdzán dił bighánl̄j̄igo nakits'adah bił legodzaa, 26 Izee nant'án lán ch'éh ádaabil'j̄id, la'íí bizhaali dawa nayihin̄ił ndi doo nzhqo nádleeh da, áídá' da'tiségo adzaa. 27 Jesus ya'ikonziigo bine'dí' ch'ilaąąee ninyaago bi'íí yedeln̄ih lék'e. 28 Ídił yalti'go gáníí, Bi'íí zh̄a ndi bedensh̄niihyúgo, nht'éé náshdleeh. 29 Dagoshch'í' dił bighánl̄j̄i n'íí ésdj̄id; áík'ehgo kah yaa naghaa n'íí nábi'dilziigo yigołsj̄id lék'e. 30 Jesus, binawodíí bits'á' hagosh̄i adzaago yigołsj̄idgo, dagoshch'í' n̄nee biké' náńtsááhíí yich'í' ledidzaago gáníí, Hadín shi'íí yedeln̄ih? 31 Bitsilke'yu gádaabiln̄ii, N̄nee ninaayú daahl̄jizhgo hí'j̄i; nt'é bigh̄a, Hadín shedeln̄ih, n̄nii áídá'? 32 Hadín át'íníí yigołsj̄ihgo, n̄nee yitah dez'j̄i. 33 Isdzánhíí ábi'dilzaahíí yigołsj̄idgo néldzidgo ditlidgo Jesus yiyahzh̄i' hayaa adzaago, adzaahíí da'an̄iigo yaa yił nagosni' 34 Jesus gáyih̄nii,

Shilah, ni'odla'íí nlt'éeego ánáníidlaa; ilch'ígont'éeego nadáál, kah baa nanṅaa n'íí nándzii. ³⁵ Jesus áígee t'ah yałtı'dá' Jews ha'ánálséhíí yebik'ehi bigowađı nṅee hikaigo gádaabılṅii, Nitsi' dastsąą; nt'é bighą Ilch'ígó'aahíí dayúweh nańt'og áída'? ³⁶ Ádaanıihíí Jesus yidezts'ąągo ha'ánázéh yebik'ehi gáyılṅii, Doo néńldzid da, Bik'ehgo'ihı'nań hondląą. ³⁷ Áídı' Peter, James hik'e bik'isn Johnhıí zhá yıl dikáhgo ngon'ąą. ³⁸ Ha'ánázéh yebik'ehi bigowayú nýáágo godnch'aadgo ła'íí nṅee díyat'éeego daachago yıltsąą. ³⁹ Gową yuṅe' ha'ayáágo gádaabılṅii, Nt'é bighą daagodinolch'aadgo daahchag? Na'ilıhn doo daztsąą da, daazhógo ilhoshgo at'ée. ⁴⁰ Áı bighą nṅee dázhó baa daadloh lək'e. Nṅee íla'adzaahıí, Ch'ínohkáh, daayılṅııdá', na'ilınhıí báą, bitaa hik'e yıl nakai n'íí bıłgo na'ilıhn sitjı yuṅe' ha'akai. ⁴¹ Áígee bigan yıltsodgo gáyılṅii, Talıtha cúmi; áı, Na'ilıhn, nándáh, (nıldishṅii,) golzeego ágolzee. ⁴² Dagoshch'ı' nádiidzaago dahiyaa; án nakits'adah bıł łegodzáhi. Áígee dázhó koł díyadaagodzaa lək'e. ⁴³ Ágodzaahıí hadın baa bıł nadaagoṅı' hela', daayılṅii, Jesus; ła'íí gánádaabılđo'ṅııd, Bá da'dohné'.

6

¹ Jesus áídı' dahiyaa, dabıí gólııyú nádzáá; bitsılke'yu biké' hikaahgo. ² Jews daagodnısinıı bıjıı, ha'ánálséh goz'ąą yuṅe' Jesus ilch'ígó'aah nkegonyaa: nṅee łąągo daıdits'ago bıł díyadaagot'eego gádaanıı, Hadı' łąą yıgołsııdıhi? Bigoyá'ıı hadı' baa hi'né'i, godiyıhgo ánagot'ııhıı ndi ánáyol'ııłgo? ³ Dın la'kıh ágole'hi nlıı, Mary

bizhaazhé ya', James, Joses, Juda hik'e Simon daabik'isn ya'? Bilahkiihíí áldó' la' akú bíł nahétaą? Áí bighą bik'edaach'ishch'ii lẹk'e. ⁴ Jesus gádaabilnii, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi dahot'éhé nnee daabidnłsi, áídá' dágolúígee, bik'íhíí la'íi dała' naháztaaníi bitahyú zhą doo hadín bidnłsi da. ⁵ Áí bighą akú doo ízigo ánát'íi da ndihíi daanniihíi da'kwíiyé zhą yik'e daadilniihgo nádailzii. ⁶ Doo daabodłąą dahíi bighą bíł díyagot'ee lẹk'e. Áígee ilch'ígó'aahgo gotahyú naghaa.

⁷ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíi, Yushdé', daayilniiidá', dánaki nláągo zhą odaayihí'aago spirits nchó'íi daabidits'ago yá ndaagoz'ąą; ⁸ Gádaayilniiigo, Desohkaiyú doo hant'é daahné'go da, gish zhą; izis bena'iltiníi dahgo, bání áldó' dah, nohwibestso bizis biyi' zhaali da'ádihgo: ⁹ Kee biká'na'ast'ónihíi biyi' deso'eez, ní'ícho doo naki da le'. ¹⁰ Gánádaayil'do'niid, Dahagee gowayú ha'ahkáhgo, da'áígee dinohbłh le'gá, lahyú desohkaizhí'. ¹¹ Dahagee nnee daagolíníi doo hádaanohwit'ii dayúgo, nohwiyati' doo yídaayésts'ąą dayúgo, áídí' dahdohkáhgo nohwikee baą łeezhíi baa daałhaał, áí bee doo hádaanohwit'ii dahíi bigózi doo. Da'aniiigo gánohwıldishnii, Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíi bijii Sódóm hik'e Gomórrah golzeegee daagolii n'íi biniidaagodilne'íi bitisgo hagee nohkai n'íígee daagolíníi biniidaagodolniił. ¹² Áík'ehgo nakits'adahíi dahdikaigo nnee yich'í' yádaakti', Nohwinchó'íi bits'á'zhí' ádaahne', daaniiigo. ¹³ Ch'iidn ląągo nnee biyi'dí' hadainiheyood,

la'íi daanniihíi lą́ągo ik'ah yił yedaadilniihgo nádaillzii. ¹⁴ Nant'án Hérod holzéhi Jesus ya'ikonzi; (dahot'éhé bizhi' bígozjįdgo;) áik'ehgo gáníi, John Baptize ágole' n'íi daztsą́adı' naadiidzaa lą́ą, ái bighą igozigo anát'jįł. ¹⁵ Áidá' la'íi, Elías at'jįł, daanii. Ła', Bik'ehgo'ihinań binkááyú na'iziidi at'jįł, dagohíi doo aníidá' Bik'ehgo'ihinań binkááyú na'iziidi n'íi ga'at'éhi, daanii. ¹⁶ Hérod Jesus anát'jįłíi ya'ikonziidá' gáníi, John, bitsits'in nadik'ii n'íi át'jįł: daztsą́adı' naadiidzaa lą́ą. ¹⁷ Dabíntsedá' Hérod oda'is'a'go John daayįłsoodgo ha'ádaayist'e', Heródias holzéhihíi bighą, án Hérod yił nnaa lėk'e, bik'isn Philip t'ah yił nannee ndi. ¹⁸ John Hérod gáyįłnńiid, Nik'isn bi'aa doo bił na'aashgo ná goz'ąą da. ¹⁹ Ái bighą Heródias John yik'enniihgo bidizidee hat'jįł ndi doo hagot'éégo da lėk'e: ²⁰ Hérod John yidnłsį, nnee dávik'ehyú át'ééhíi, dilzįhgo bá habi'delzaahíi nliįgo yígółsįgo binádéz'jį lėk'e; Hérod yidits'ago yaa bił gozhóó, bił nagodinłt'ee ndi. ²¹ Áidá' Heródias bá ilch'jį'golzaa, Hérod bił lėnágodáhgo nnágodzaagee bá da'odaągo nadaant'aahíi, siláada bá nant'án daanliiníi, la'íi Gálileegee nnee itisgo ádaat'eehíi dawa da'iyąą. ²² Heródias bizhaazhé na'ilíhńíi ha'ayaadá' ilzhishgo Hérod la'íi yił da'iyąąhíi yił daagoyįłshóó, áik'ehgo Hérod na'ilíhńíi gáyįłnńii, Dant'éhéta hánt'iiníi shíhónkeed, áik'ehgo naa nshné'. ²³ Bit'ła dahdidilniihgo gánáyįłdi'ńii, Dant'éhéta shíhónkeedíi, dawahá bánansht'aahíi iłńįgo ndi naa densh'aa. ²⁴ Áidí' na'ilíhńíi onádzaayú bima gáyįłnńii, Nt'é bíhóshkeed? Áik'ehgo bima gábįłnńii, John Baptize ágole'íi

bitsits'in bíhónkeed. ²⁵ Áík'ehgo na'ilíhníí dagoshch'í' ha'ánádzaadá' hwéhego Hérod yich'í' nnilwodgo gáníí, John Baptize ágole'íí bitsits'in bena'ikaahíí biká' dahs'aago dagoshch'í' shaa nkaah. ²⁶ Nant'ánhíí dázhógo doo bíł gozhóq da; áídá' bit'ła dahdidilñiih n'íí bigha, ła'íí nnee yił da'iyaañíí bigha doo hagot'éégo, Dah, yiñii da. ²⁷ Áík'ehgo dagoshch'í' nant'ánhíí siláada John bitsits'in náyíí'aahgo oyił'a': áík'ehgo ha'áná'ilka' yune' bitsits'in nadain'áádá', ²⁸ Bena'ikaahíí bee bitsits'ini ha'ádaiskaago, na'ilíhníí yaa yinkáá; áídí' na'ilíhníí bimaá yaa nainkáá. ²⁹ John bitsilke'yu ya'ikodaanzíídá' bits'íhíí nádaintjigo tsébi'i'án yune' odaiztjį lęk'e. ³⁰ Odais'a' n'íí Jesus yaa nákaigo hago ánádáát'jídíí, ła'íí nt'é ilch'ídaagos'aahíí dawa baa bíł nanádaagosñi'. ³¹ Áídí' Jesus gádaabiñii, Noo', danée zhá da'igoljįyú ch'a'ohkáh, hanádaahidzoolyú; nnee łaágo baa nihikáhíí bigha doo da'iyaa da le'ágot'ee lęk'e. ³² Áík'ehgo doo hadín naghaa dayú dabíí zhá bíł oda'iz'eel. ³³ Áídá' nnee bíł oda'iz'eelgo daabiłtsaa lęk'e, áík'ehgo łaágo Jesus yídaagołsįdgo ił'anigo kįh goznildí' dání'go akú dantsé nńjį, áídí' baa náńtsáá. ³⁴ Jesus akú bíł nda'iz'eelgo nnee łaágo ıla'adzaahíí yo'jįgo yaa daach'oba', dibekjį nanyoodíí da'ádįhgo nakai lehíí k'ehgo ádaat'eehíí bigha; áík'ehgo łaágo yił ch'ídaago'áah nkegonyaa. ³⁵ O'i'áázhi' godeyaayú bitsilke'yu baa hikaigo gádaabiñii, Kú da'igoljįyú doo hadín góljį da, k'ad o'i'aahzhi' goldoh: ³⁶ Nneehíí dahayú gotahyú nádaadñ'áá, bání nadaayilñiihyú; bi'idán da'ádįhíí bigha. ³⁷ Áídá' Jesus gádaabiñii, Nohwíigo

bá da'dohné'. Bitsilke'yu gánádaabildo'niid, Bán naki gonenadín zhaali, penny holzéhi, dábi'ehgo nadaahiilñiihyú nkáh née, bá da'n'né'go? ³⁸ Bán dijolé da'kwíi nadaahné'? ñii, Jesus, Ti'i, akú hadaadeh'íí. Yídaagoksiidá' gádaanii, Ashdla'i laa, lógíi naki bilgo. ³⁹ Jesus gádaabilñii, Nñee dawa ni'yú t'oh dot'izhi biká'yú i'lanigo dinohbìh daabil'dohnii. ⁴⁰ Áík'ehgo da'la'á gonenadíngo la'íi ashdladingo dinezbìh. ⁴¹ Áídí' Jesus bán ashdla'ihíi lóg nakihíi bilgo náidnné'go hadag déz'íigo ya'ihénzigo oskaadi' ilk'ídaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', nñee yitada'inñiihgo; la'íi lóg nakihíi nñee dawa yitada'izñii. ⁴² Áígee nñee dawa da'iyáago náda'isdiid lék'e. ⁴³ Ch'ékaadíi táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaihezlaa, bán hik'e lóg bilgo. ⁴⁴ Nñee ashdladn doo náhóltagyú áhólánishì bán daiyáá. ⁴⁵ Áídí' Jesus bitsilke'yu gádaayilñii, Tsina'eelíi beh hohkáhgo shádihyú nohwil ido'eel hanaayú, Bethsáidayú, shíhíi nñee nádohkáh bil'dishniidá'. ⁴⁶ Nádohkáh yilñniidá' dasahndi wá'yú óyáá, okaahyú. ⁴⁷ O'i'áá ni' tsina'eelíi tú ilñi'yú hi'ol, áidá' Jesus dasahndi ni'yú naghaa lék'e. ⁴⁸ Bil da'o'olgee bidázhì nyolgo bich'ì' nagont'ogo Jesus yiltsaa; áík'ehgo doo hwahá ha'i'aah dayú bich'ì' higaal, tú yiká' higaalgo; ba'ashhah ch'egháhgo. ⁴⁹ Nt'éégo tú yiká' higaalgo bitsilke'yu daabiltsaadá', ch'iidn at'íi daanzigo nádaadilghaazh: ⁵⁰ Dawa daabiltsaaago tsídaadolyiz. Áidá' dagoshch'ì' Jesus bich'ì' hadziigo, Nohwil daagozhóq le': shíi ásht'íi; doo nédaaldzid da, daabilñii lék'e. ⁵¹ Áídí' tsina'eelíi itah yiyi'

oyáágo nyolíí isht'idedzaa: áí bigha dázho bíl díyadaagot'eego tsídaadolyiz. ⁵² Bán godiyihgo láágo alzaa n'íí doo bíl ídaagozi da; áídá' bijíí ntl'iz daasilí. ⁵³ Hanaayú bíl nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú nda'iz'eelgo tsina'eehí dah daayihiztl'óó. ⁵⁴ Áígee tsina'eehí biyi'dí' hakaidá' dagoshch'í' nnee Jesus yídaagołsúid. ⁵⁵ Áík'ehgo daagotahyú dahot'éhé anákeelgo daannihíí ch'id yiká' nashjeed, hayú Jesus naghaa ch'iníiyú anádaayołtéeh. ⁵⁶ Dahayú naghaayú kih nagoshjaayú, lá'íí kih nagoznilyú, lá'íí gotahyú, daannihíí intínk'ehyú ndaayihiniil, Jesus náyoqaqhggo, Ni'íí bidá'yú zhá ndi bedaadenlnih, daabiłniigo: áík'ehgo bedaadesniihíí dawa nádaabi'dilzii.

7

¹ Pharisees daanlíni hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi lá' bílgo Jerúsalemdi' hikaihíí Jesus yaa íla'adzaa. ² Jesus bitsilke'yu lá' bigan dáchizhágo da'iyaaqgo daa yiltsaa, áí dá doo daagodnłsigo táda'digisé da'iyaaqgo ágolzee; áí daayiltsaaqda' yída'iltah lék'e. ³ Phárisees hik'e Jews daanlíni dawa daagodnłsigo tánáda'digisyúgo zhá náda'idíih, ilk'idá' nnee yánazíi n'íí yendaago'aahíí k'ehgo. ⁴ Na'hiniih nagoz'aađí' nnáhikáhgee daagodnłsigo táda'digisigo zhá da'iyaa. İlk'idá' nnee n'íí yedaagos'aaníí láágo aldó' yee ánádaat'íił, idee, isaa, be'ibizhé bésh kitsogi alzaahíí daagodnłsigo tádaasgisigo, biká'idáné aldó'. ⁵ Phárisees hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi bílgo Jesus nayídaadilkidgo, Hant'é bigha nitsilke'yu ilk'idá' nnee yánazíi n'íí yendaagos'aaníí doo

yikísk'eh ádaat'ee dago dá doo daagodnɔ́sigo táda'digiségo da'iyáa? daanii. ⁶ Jesus gádaabiñii, Nohwíi nnee nzhóni ádaado'íni, Esáias da'aniigo dabíntséda' nohwaa nagolni' lɛk'e, díi k'ehgo nohwaa k'e'eshchijigo, Díi nnee dá yati' zhá bee daashidnɔ́sɔ́, áidá' bijíi bee doo daashidnɔ́sɔ́ da. ⁷ Da'ííízhì' daashokaàh, nnee yegos'aanii zhá yee ilch'ídaago'aah. ⁸ Bik'ehgo'ihì'nañ yengon'áanii k'ihzhì' ádaasolaadá' ilk'idá' nnee n'íi yendaagos'aanii zhá bikísk'eh ádaanoht'ee, isaa, ideeta daagodinɔ́sigo tádaahgisgo; la'íi da'áik'ehgo lááyú ánádaah'tíi. ⁹ Áidí' gánádaabildi'nii, ilk'idá' nnee n'íi nohwá yendaagos'aanii zhá nɔ́dzilgo daahonohtá'húí bighá Bik'ehgo'ihì'nañ yengon'áanii daazhógo k'ihzhì' ádaanołsɔ́. ¹⁰ Moses gánniid, Nitaa hik'e nimaa dɔ́nɔ́sɔ́, la'íi, Hadín bitaa dagohíi báá yati' yee yokáahíi zideego bá goz'áa: ¹¹ Áidá' nohwihíi gádaadohñii, Hadín bitaa dagohíi báá, Nt'éhéta bee nich'oshñii doleeł n'íi Corban at'éé, yihñihíi, ái golzeego Bik'ehgo'ihì'nañ baa nshné' golzeego ágolzee; áik'ehgo án doo zideego bá goz'áa da, daadohñii. ¹² Adohñiigo bitaa dagohíi báá doo dayúweh bich'onñii da ndi nzhọọ, daadohñii; ¹³ Áik'ehgo ilk'idá' nnee n'íi yendaagos'aanii nohwichagháshé bíł ch'ídaagonoh'aahíi bikísk'eh ádaanoht'eeego Bik'ehgo'ihì'nañ biyati'íi doo nt'égo ádaanołsɔ́ da: la'íi da'áik'ehgo lááyú ánádaah'tíi.

¹⁴ Áidí' nnee dawa, Yushdé', daayihñniidá' gádaayihñii, Daanoht'ee shídaayelks'áágo bídaagonoh'aah: ¹⁵ Nt'é koká'dí' koyi' yune' be'ogohigháhíi doo nchọ'go kodilteeh da: áidá'

nt'é koyi'dí' behagohigháhíí zhá nchọ'go kodilteehi at'éé. ¹⁶ Hadín bijeyi' golííníí íyésts'aa le'. ¹⁷ Nnee íla'at'éé n'íí bits'á' Jesus kịh yune' ha'ayaadá' bitsilke'yu ilch'ígó'aahgo nagolnị' n'íí yaa nabídaadiłkid. ¹⁸ Áík'ehgo gádaabilnii, Ya' nohwíí ałdó' t'ah doo nohwil ıdaagozị da née? Nt'éhéta koká'dí' koyi' yune' be'ogohigháhíí doo nchọ'go kodilteeh dahíí, ya' doo hwahá bídaagonoııh da née? ¹⁹ Áí kojíí doo biyi' yune' ogohigháh da go'íí, áídá' kobid yuyaa be'ogohigháh, áídí' nláhyú bech'ígohigháh; Jesus ánííhíí bee ıdań dawa nł'téé, nii. ²⁰ Gánádaabilđo'niid, Koyi'dí' behagohigháhíí zhá nchọ'go kodilteehi at'éé. ²¹ Koyi'dí', kojíí biyi'dí' díńko behagohigháh: nchọ'go nats'ikeesíí, nant'ị' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, na'iltseedíí, ²² Ich'in'jịhíí, dawahá dayúwehégo ídáhách'it'iiníí, nchọ'go ách'it'ééhíí, nach'ich'aahíí, nchọ'íí doo bich'ị' t'aażhị' ách'it'éé dahíí, bíyééhíí hách'it'jịhíí bighą hach'ishkeehíí, nchọ'go yách'ilt'í'íí, ıda'ch'odlíhíí, koni' ádiníí ałdó': ²³ Díí nchọ'íí dawa koyi'dí' behagohigháh, áí nchọ'go daakodihiniłki at'éé.

²⁴ Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sidon golzeehíí binaayú óyáá, áígee kịh yune' ha'ayáá, akú nashaahíí doo hadín yigoııh da, nzigo: áídá' doo hagot'éégo nádaabidoł'jịhgo da. ²⁵ Áídá' isdzán bizhaazhé na'ilíhníí spirit nchọ'i biyi' golíni Jesus ya'ikonzi, áík'ehgo baa nyáágo biyahzhị' hayaa adzaa: ²⁶ Isdzánhíí Greek k'ehgo yakt'ihi, Syropheníciadí' gólíni; án nábokaąh, Ch'iidn shizhaazhé biyi' golíni biyi'dí' hanyóód, bilniigo. ²⁷ Jesus gábilnii, Chągháshé ntsé bá daach'idiné'go

nł'ée: bán chagháshé bits'á' nách'idiné'go gósé bich'ì' och'ilkaadgo doo bik'eh da. ²⁸ Isdzán gánábildi'nii, Da'anii, shiNant'a': da'ágát'ée ndi gósé biká'idáné bich'ì' nakaihíí bán bizhool chagháshé bits'á' nanihidéhíí daayiyaa. ²⁹ Jesus gábilnii, Ánniihíí bigha nádndáh; ch'iidn nizhaazhé biyi'dí' háyáá. ³⁰ Isdzánhíí bigowayú nadzaago, ákú bizhaazhé biká'dahstíne yiká' dahstij ląą, ch'iidn da'ádihgo.

³¹ Áídí' Jesus dahnadidzaago Tyre hik'e Sidon golzeedí' túsikaaní Gálilee golzeezhì' nadzáá, Decápolis golzeeyú ch'ínyáágo. ³² Áígee nnee bijeyi' ágodini, doo nł'éeego yałti'i, Jesus baa bil ch'ikai lėk'e; Biká'nlnih, daabilch'iniigo nádaabich'okaa. ³³ Nnee ıla'at'ééhíí bits'á' dasahndi yił o'áázhdá' bijeyi' odolnih, áídí' hadnzhéédgo nneehíí bizaad yedelnih; ³⁴ Hadag déz'ijigo deyoldá', Éphphtha, bilnii, áí, Ch'ínádendláad, golzeego ágolzee. ³⁵ Dagoshch'ì' bijeyi' ch'ínádendláad, ła'íí bizaad n'íí nł'éeé násdliigo, nł'éeego yałti'. ³⁶ Hadín bil nadaagolnì' hela', bilnii, Jesus: ádaabilniiid ndi da'tiségo yaa nanádaagolnì'; ³⁷ Dázhó bil díyadaagot'ee lėk'e, gádaaniigo, Dawahá dázhó nł'éeego ła'daile': kojeyi' ágodih n'íí ich'idits'ago ánáidle', ła'íí doo yách'ilti' da n'íí ndi yách'ilti'go ánáidle'.

8

¹ Áí benagowaadá' nnee ląągo ıla'adzaa, doo nt'é daiyaa dago Jesus bisilke'yu, Yushdé', yilniiidgo gádaayilnii, ² Nnee ıla'at'ééhíí baa daach'oshba', dá bil nashkaigo taagiskaa, k'adíí doo nt'é daiyaa

da. ³ Bigowayú dáshiná' onádaasil'a'yúgo, nákaahyú dánko shiná' yik'ee odaatlsh: la'íi nzaadi' neheskai-híi bigha. ⁴ Bitsilke'yu gádaabiñii, Da'igolíígee hadí' bán nádaach'idiné', díi nnee bá daan'né'go? ⁵ Jesus gádaabiñii, Bán dijolé da'kwíi nadaahné'? Gosts'idi, daañii. ⁶ Áígee nneehíi, Ni'yú dino-hbìh, daayihñii: áídí' bán gosts'idi náidnné'go ya'ihénzigo oskaqadi' ilk'idaizné'go bitsilke'yu yaa daizné', nnee yitada'iniihgo; áík'ehgo yitada'izñii. ⁷ Lóg alts'íséhíi da'ayáhago áldó' nadaané': áí ya'ihénzigo oskaqadgo, Díi áldó' nnee bitadaahniih, nii, Jesus. ⁸ Áík'ehgo da'iyaaqo náda'isdjìd: áídí' ch'ékaadí táts'aa gosts'idi bik'ehgo nádaihzlaa. ⁹ Nnee djìdn doo náhóltagyú áholánishì da'iyaaq: áídí' onádaihes'a' lèk'e.

¹⁰ Dagoshch'ì' bitsilke'yu bilgo tsina'eelí beh hikai, áídí' Dalmanútha golzeeyú bil nda'iz'eel. ¹¹ Phárisees baa hikaigo yił lahada'dit'áh nkegonyaa, bídaantááh daanzigo gádaabiñii, Yaaká'dí' godiyihgo be'ígózini nohwil ch'í'nah áñle'. ¹² Jesus biyi'siziiníi doo bil gozhóq dago gáníi, Nt'é bigha díi daalnołt'ijíi be'ígózini yiká daadéz'ijì? Da'anii gádaanołwìdshñii, be'ígózini doo bil ch'í'nah ádaalñehi at'éé da. ¹³ Áídí' tsina'eelí yeh nanadzaago hanaayú yits'á' bil naná'diz'eel.

¹⁴ Bitsilke'yu bán yínádaasnah ni', dała'á zhà tsina'eelí biyi' si'aaq lèk'e. ¹⁵ Jesus bil ch'ígó'aahgo gádaabiñii, Bán benilzoolé Phárisees daanlíni biyéehíi, la'íi Hérod áldó' biyéehíi baa daagonohsaa. ¹⁶ Bitsilke'yu ilch'ì' yadaakti'go gádaanii, Bán doo daasii'né' dahíi bigha aníi. ¹⁷ Jesus ádaanñihíi yígółsigo gábiñii, Hant'é bigha

bán doo daasoné' dahi baa ilch'i' yádaakti'?
 Ya' doo hwahá bídaagonol'aah da, doo nohwil
 ídaagozi da nee? Ya' nohwijí t'ah daant'iz?
 18 Nohwináá daagolídá' doo bee daadeh'íí da
 néé? Nohwijeyi' daagolídá' doo bee ídaayesóts'aa
 da néé? Ya' doo bínádaahniih da néé? 19 Bán
 dijolé ashdlá'i ilk'ídaasiiné'go nnee ashdladn doo
 náhóltago bá da'dená' n'dá', ch'ékaadí da'kwíi
 táts'aa bik'ehgo ndaahesolaa lán? Gosts'idi, daanii.
 20 Bán dijolé gosts'idi ilk'ídaasiiné'go nnee díídn
 doo náhóltago bá da'dené' n'dá', ch'ékaadí da'kwíi
 táts'aa bik'ehgo ndaahesolaa lán? Gosts'idi, daanii.
 21 Áík'ehgo Jesus gánádo'niid, Nt'é bigha doo
 nohwil ídaagozi da?

22 Áídí' Jesus Bethsáidayú nyáá; áígee nnee bináá
 ágodini baa bil ch'ikaigo, Bik'enlnih, daabilniigo
 nádaabokaah. 23 Áík'ehgo nnee bináá ágodinihíi
 bigan yiltsoodgo kih gozníli bits'á'yú oyilóóz; ákú
 bináá yik'ídihiheedá' yiká' ndelniihgo gáyilnii,
 Nt'éhéta hí'íí néé? 24 Déz'íigo gáníí, Nnee hikahgo
 daash'íi ndi t'iis hikahi ga'at'éé. 25 Jesus nneehíi
 bináá yiká'nnádelnihdá', Dín'íi, bilnii; áníita bináá
 nágosdliigo nnee dawa nkt'éégo yo'íi lék'e. 26 Áídí'
 Jesus gowayú onábí'a' gábilniigo, Kih goznilyú dáko
 nádódáh hela', hadín bil nagolní' hela'.

27 Áídí' Jesus bitsilke'yu bilgo Caesaréa Philíppi
 golzéhi binaayú kih nagoznilyú okai: hikaahyú
 bitsilke'yu nayídaadiikidgo gáyilnii, Nnee hadín
 át'íi daashilnii? 28 Gádaabilnii, Ła', John, Baptize
 ágole' n'íi át'íi, daanilnii; Ła'ihíi, Elías át'íi, Ła'ihíi,
 Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íi Ła'
 át'íi, daanilnii. 29 Jesus gádaabilnii, Nohwíi

nohwich'ì'yúgohíí, hadín át'íí daashikdohnii? Ni Christ ánt'íí, yihíí, Peter. ³⁰ Jesus gádaabihíí, Hadín shaa bíł nadaagołmi' hela'. ³¹ Áídí' bíł ch'ídaago'aah nkenágodidzaa gáníigo, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo alch'ídn shiniigodilnéh da, Jews yánazíni, okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi doo hádaashit'íí dago shidizideedá' taagi jii hileehgo naadishdáh. ³² Áí doo nain'í' dago aníí. Áídá' Peter bich'í' yakti' nkegonyaago, Doo ánnii da, biłniigo. ³³ Áídá' Jesus t'aqzhi' adzaago bitsilke'yu la'ihíí yich'í' déz'iidgo Peter nkdzilgo bich'í' hadziigo, Satan, yúwehyú shiké'zhi' ánné': Bik'ehgo'ihí'nań binatsekeesí k'ehgo doo natsínkees da laq, nnee binatsekeesí zhá bee natsínkees, biłni.

³⁴ Áígee nneehíí bitsilke'yu bíłgo yiká ánniidgo gádaayihíí, Dahadín shiké' dahdigháh hát'íyúgo, idaayo'nahdá' bitsi'ihna'áhi dahyidotijihgo shiké' dahdowáh. ³⁵ Dahadín bi'ihí'na' yaa bíł goyééhíí áí bits'á' da'ilíí hileeh: áídá' dahadín ídaayis'nahgo shíí shigha la'íí yati' baa gozhónihíí bigha bi'ihí'na' da'ilíí silij'íí, án ihí'naa doo ngonel'aa dahíí yee hińaa doleeł. ³⁶ Ni'gospzán dagoz'aa nt'éego ch'ist'íídá', koyi'sizíni da'ilíí silij'úgo, áí hant'é bits'á'dí' ch'it'íih? ³⁷ Dagohíí koyi'sizíni hant'é bidená nch'iné'? ³⁸ Díí nchog'o nant'í' nakaigo daaknolt'íihíí bitahgee dahadín shik'e ídaayándzihíí, la'íí shiyati' yik'e ídaayándzihíí, shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, aldo' án bik'e ídaayánsdzí doo, nánshdáhgee, shiTaa bits'á'idindláádíí bee shits'á'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíníí dilzini bíł nánshkáhgo.

9

¹ Jesus gádaabiñii, Da'anii gánohwiłdishñii, kúgee nadaaziiníi ła' dá doo da'itsaahíi dailíhé Bik'ehgo'ihí'nań binawod golíigo nant'aa nkegonyaago daayiltséh.

² Áídí' gostán iskaagee Peter, James hik'e John, Jesus dasahndi yił okai lək'e, dził n'ááyú; áígee binadzahgee Jesus łaḡo ánołih silii. ³ Bidiyágé bik'ina'didlaad silii, zas k'ehgo lıgaigo, nnee ni'gosdzán biká'gee doo hadín ágát'éégo lıgaigo áyóle' at'éé da. ⁴ Áígee Moses hik'e Elías bił daanliigo silii: Jesus yił yádaakti'go. ⁵ Peter Jesus gáyilñii, NohweBik'ehń, kú nkaihiı nohwá nzhog; t'ohdahskán táágo ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihii Moses bá, ła'ihii Elías bá. ⁶ Nt'éshá' dishñii nzi lək'e; ndaaldzidhiı bigḡa. ⁷ Áígee yaak'os biká' dahiyaa: nt'éégo yaak'os biyi'di' yati' daidezts'áá gániiigo, Díinko shiYe' shił nzhóni; hódaayelts'áá. ⁸ Dagoshch'i' bitsilke'yu lédaadngḡalḡo, nnee doo ła' dadá' Jesus zhá itah siziiigo daayo'iı. ⁹ Dziłdı' nkenádikaigo, Jesus gádaabiñii, Daaholtsáá n'ii hadín bił nadaagołni' hela', shii, nnee k'ehgo Niyááhii, dasitsáadı' naadiszaago zhá. ¹⁰ Áik'ehgo ániı n'ii doo hadín yił nadaagołni' da lək'e, áídá' gádaaıłdi'ñii, Nt'éshá' áihñii, dasitsáadı' naadishdáḡ, niıhiı?

¹¹ Bitsilke'yu nabídaadilkidgo gádaabiñii, Hant'é bigḡa Elías dantsé hígháh, daañii, begoz'aanıı ye'ik'eda'ilchihı? ¹² Jesus gádaabiñii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá ilch'i'nádaidle'; áídí' shii, nnee k'ehgo Niyááhii, díi k'ehgo shaa k'eschchii lək'e, doo alch'idn shiniigodilne' da, ła'ii doo shił

da'ch'ohtag da doleel. ¹³ Áídí' gánohwiłdishnii, Elías ilk'idá' nyáadá' baa k'e'eshchiinii k'ehgo nnee dabií hádaat'iyú ánádaayol'ijl lék'e. ¹⁴ Áídí' bitsilke'yu la'ihíi yaa nákaídá' nnee láágo binaayú nadaazijgo begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi yil ládaadit'áhgo Jesus yıltsaa. ¹⁵ Nnee dawa Jesus daayıltsaago bil diyadaagot'ee, áídí' dagoshch'ı' baa bil daagozhóogo bich'ı' nádnkij. ¹⁶ Áígee begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi gádaayılñii, Nt'é baa bil ládaadoht'áh lán? ¹⁷ Áík'ehgo nnee ıla'at'ééhíi la' gáníi, ılch'ígó'aahíi, shiye' naa bil ní'áázh, spirit nchó'ı' biyi' golijgo doo yałti' da. ¹⁸ Dahagee nabihilaagee nádinigis; áídí' bizédí' tánwosh hahigháh hileeh, biwoo'íi kidiłk'ash, la'íi doo nłdzil da hileeh: nitsilke'yu hadainihiyoodgo nádaahoshkaah: ndi doo hagot'éégo da ni'. ¹⁹ Jesus gábilñii, Nohwi'odla' édaadihgo daalintoł'ijlhi, dahosahzhi' nohwił nahashta? Dahosahzhi' laa nohwidag ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'ı' bil nn'áash. ²⁰ Áík'ehgo ishkiinhíi baa bil hikai: nt'éégo spirit nchó'ihíi Jesus yıltsaada' dagoshch'ı' ishkiinhíi nádinigisgo ni'yúnago'; áígee anáyis lék'e, bizédí' tánwosh hahigháhdá'. ²¹ Jesus ishkiin bitaahíi nayidilkid gánijgo, Dadá' át'ij godeyáhi? Alts'ı' éedá' át'ini, nii. ²² Lahgee spirit nchó'ihíikó biyi' onábilt'ee, tú aldo' biyi' onábilt'ee, bizilheego ch'éh ábil'ijgo; binil'ááyúgo nohwaa ch'onbaahgo nohwich'onñii. ²³ Jesus gábilñii, Ondlaayúgo, dahadín odlaaníi dawahá bá laalne'hi at'éé. ²⁴ Dagoshch'ı' ishkiinhíi bitaa hichago nádidilghaazhgo gáníi, Shíi oshdlaa; doo oshdlaa dagee oshdlaago áshínłsı. ²⁵ Jesus nnee láágo bich'ı'

dahikeego yiłtsaađá' spirit ncho'i nldzilgo yich'i' hadziigo gáníí, Spirit ncho'i nłíni, doo yánłti'i da, doo idints'agi da, biyi'dí' halyeedá' t'aažhi' onándáh hela', nıldishnii. ²⁶ Áídí' spirit ncho'íí nádídilghaazhdá' nádinigisgo ábíılaago biyi'dí' háyáá; áídí' ishkiinhíí daztsáni k'a'ánolih silij; áík'ehgo nnee ląágo, Daztsaa ląa, daanii lęk'e. ²⁷ Áídá' Jesus ishkiinhíí bigan yiłtsoodí' náidnłoqzgo hizí'. ²⁸ Áídí' Jesus kih yune' ha'ayááđá' bitsilke'yu dasahndi nabídaadiłkidgo, Nohwihíí nt'é bigha doo hadaandzood da lán? daabiłnii. ²⁹ Jesus gádaabiłnii, Spirit ncho'i ga'at'éhihíí dáshiná' da'ch'okaałhgo zhá habidi'nedzoodhi at'éé.

³⁰ Áídí' dahnanáskaidá' Gálilee golzeeyú ch'ékai; áídá' Jesus akú naghaa ndi nnee doo la' bigółsi hat'ijj da. ³¹ Bitsilke'yu bił ch'ídaago'aah gáníigo, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee bilák'e shi'dolteelgo daashizilhee; áídí' taagi jji hileehgo naadishdáh. ³² Hant'é niigo aníihíí doo bił ídaagozi da, áídá' nabídaadiłkidzhi' nédaaldzid.

³³ Jesus Capérnaum golzeeyú nyáá: áígee kih yune' ha'ayááđá' bitsilke'yu nayídaadiłkid gáníigo, Hohkaahyú nt'é baa lił nadaagołni'? ³⁴ Áídá' doo hant'é daanii da: Nohwitahyú hadín itisgo at'éhi? daahłdi'nii ni', hikaahyú. ³⁵ Áígee Jesus nezdaago nakits'adahíí yiká anniidá' gádaayiłnii, Dahadín shíí dantsé le' nziyúgo, án iké'zhi' hileeh doo, án dawa yá áiłijj doo. ³⁶ Chagháshé la' íni'gee nyinłqoz: áídí' dahyinktjigo bitsilke'yu gádaabiłnii, ³⁷ Dahadín shizhi'íí binkááyú chagháshé díí ga'at'ééhíí náidnłtjijyúgo, shíí náshidnłtini at'éé;

la'íi dahadín náshidnktiiníi doo shíi zhá náshidnktij da ndi shides'a'íi ałdó' náidnktini at'éé.

³⁸ John gábilnii, ShiNant'a', nnee la' doo bil daandlij dahíi nizhi'íi binkááyú nnee biyi'dí' ch'iidn hainiyoodgo daahiit'ij; áik'ehgo, Doo ágánt'ij da, daabiln'niid, doo bil daandlij dahíi bigha. ³⁹ Áidá' Jesus gábilnii, Doo ágádaabilndohnii da: dahadín shizhi'íi binkááyú godiyihgo áná'ol'ijihíi, doo dénochó'égo áshikdoni' at'éé da. ⁴⁰ Hadín doo nchó'go nohwich'í' na'iziid dahíi, án bil daagohiit'ij. ⁴¹ Hadín shizhi'íi bigha, Christ bíyéé daanohijihíi bigha, idee bee tú nohwá nayiziidíi, da'aniigo gánohwiłdishnii, Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nayihiniihíi da'aniigo bíyéé doleel. ⁴² Dahadín díi doo ízisgo ádaat'ee da ndi daashodlaaníi dała'á nchó'go at'ijigo áile'íi, án tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bidest'óqgo túnteel beh hilt'e'go bá nzhqo doleel ni'. ⁴³ Nigan nchó'go ánát'ijl áníłsiyúgo nadnłgeesh; nigan dała'á áđih ndi dahazhí' ihí'naahíi biyi' onnáhgo doo hago at'éé da, áidá' nigan nakigo ch'iidn bikó' diltk'i, kó' dahazhí' diltk'íi biyi' yuyaa onnáyúgo doo ná nzhqo da: ⁴⁴ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íi kó' doo nłtséés da. ⁴⁵ Nikee nchó'go ánát'ijl áníłsiyúgo nadnłgeesh; nikee dała'á áđih ndi dahazhí' ihí'naahíi biyi' onnáhgo doo hago at'éé da, áidá' nikee nakigo ch'iidn bikó' diltk'i, kó' dahazhí' diltk'íi biyi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo doo ná nzhqo da: ⁴⁶ Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íi kó' doo nłtséés da. ⁴⁷ Nińáá nchó'go ánát'ijl áníłsiyúgo ha'aah; nińáá dała'á áđih ndi Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee goz'aq yune' ha'annáhgo doo hago

at'éé da, áídá' nináá nakigo ch'iidn bikò' dahazhì' diltk'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhòq da:
 48 Ákú ch'osh doo nanne' da, la'íi kò' doo nktséés da. 49 Daakówa kò' bee hadaakodilne' doleeł, ishijh k'ehgo, be'okąąhíi natseedgo Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'niikíi ishijh bee daadilk'qsh doleeł. 50 Ishijh nk'téé ndi doo nk'qózh da silijyúgo, nt'é bee nk'qózhgo ánálné'? Nohwiyi' ishijh daagoljí le', áídí' ikch'í' daanohjòq le'.

10

1 Áídí' Jesus dahnádidzaago ni' Judéa golzéhi goz'aąyú túnlíini Jórdan holzéhi hanaayú nyáá: ákú nnee baa nanánłsáá; áigeé ikch'ígó'aah n'íi k'ehgo yich'í' yakti'go nkenágodidzaa.

2 Phárisees daanlíni baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabilnii, Ya' nnee bí'aa ik'ínát'aashgo goz'aą née? 3 Gábilnii, Moses nt'é nohwilniigo nohwá ngon'áá lán? 4 Áídí' gádaanii, Naltsoos bee ik'ínch'ít'aashíi łayile'go isdzánhíi yil ik'ínát'aashgo Moses bá ndaagoz'aą ni'. 5 Jesus gádaabilnii, Nohwijíi daantłizíi bighą díi begoz'aaníi Moses bee nohwich'í' k'e'eshchijj lék'e. 6 Dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihí'nań nnee áyílaadí' godezt'i'go nnee la'íi isdzán áyílaa. 7 Díi bighą nnee bitaa hik'e báą yits'ą'ghángo bí'aa yil nlijj doleeł; 8 Ái naki n'íi dała'á nádodleeł; áik'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á silijj. 9 Áik'ehgo dahadíi Bik'ehgo'ihí'nań łayinláahíi, dahadínta ik'íyóléh hela'. 10 Áídí' kłh yune' bitsilke'yu da'ái baa nabínádaadilkid. 11 Jesus gáyilnii, Hadíi bí'aa yil ik'ínát'aazhdá' la'i yil naná'nááyúgo nant'í'

nagháhi at'éé. ¹² Dagohíi isdzánhíi bika' yil ilk'ínát'aazhdá' la'i yil naná'nááyúgo, isdzánhíi ch'a'onáá hileeh.

¹³ Jesus chagháshé alts'íséhi baa bil nch'ihetzkaí lèk'e, yiká' ndaadilñiih daabich'o'níigo; áidá' bitsilke'yu, Doo ágádaah't'ij da, daakoñii. ¹⁴ Áidá' Jesus daabiltsaągo doo bil bik'eh da lèk'e, áik'ehgo bitsilke'yu gádaayilñii, Ch'ík'eh chagháshé shich'í' nihikáh le', doo t'ąązhí' daahínóhtá' da; bíi ga'ádaat'eehíi Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanlij. ¹⁵ Da'aniigo gádaanoht'ishñii, Dahadín chagháshé alts'íséhíi k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníi nágodn'ąayúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliinií itah hileeh. ¹⁶ Áik'ehgo dahnáidikt'éehgo yiká' ndaadelniiigo yá da'oskaąd.

¹⁷ Áidí' lahyúgo Jesus dahnasdzaadá' nnee bich'í' nádilwodgo biyahzhí' hilzhiizhdá' nabíidikid, Ilch'ígó'aahíi nt'éhi níinihi, hago laą áshne'go ihí'naa doo ngonel'ąą dahíi bee hinshnaa doleek? ñiiigo. ¹⁸ Jesus gábilñii, Nt'é bighá nt'éhi shilñii? Doo hadín nt'éé da go'íi, dała'á zhá, Bik'ehgo'ihí'nań zhá. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań ngon'ąą lèk'ehíi bígonksí go'íi, Doo nant'í' nach'ighaa da, Doo na'ch'iltsee da, Doo ich'in'ijih da, Doo lé'ch'ilchoo da, Doo nach'ich'aa da, Kotaa hik'e komaa ch'idnłsı. ²⁰ Nneehíi gábilñii, Ilch'ígó'aahíi, ánists'ísédí' godezt'igo díi dawa bee ánsht'ee. ²¹ Jesus bil nzhooogo bineł'ijigo gábilñii, Dała'á zhá doo bee ánt'éé da: ti'i, dawahá níyéehíi naa nahonñiihgo zhaalihíi tédaat'iyéhíi bita'iníih, áik'ehgo yaaká'yú dawahá lán ilíni níyéé

doleeł: áídí' yushd'é' tsj'ılna'áhi dahntjılgo shiké' dahsinnáh. ²² Jesus ánı́ıdá' nneehı́ı ádaatsıdézkeezgo doo bıł gozhóq dago onádzaa; dázhq háłdzılhı́ı bigha.

²³ Áídí' Jesus bitsılke'yu yitah déz'ııdá' gádaabılñii, Nnee hádaaldzilı́ı Bik'ehgo'ihı'nań bilakt'áhgee daanliinı́ı itah daaleehgo dázhq bá nyee! ²⁴ Bitsılke'yu Jesus ánı́ıhı́ı bigha bıł díyadaagot'ee lék'e. Áídá' Jesus gánadaabılđo'niid, Shichagháshé, nnee hádaaldzilı́ı zhá ya'ohı́ıhı́ı Bik'ehgo'ihı'nań bilakt'áhgee daanliinı́ı itah daaleehgo dázhq bá nyee! ²⁵ Łjı́ı bighán ha'i'áhı́ı bená'kadé bigha'i'ányú ch'éghahgo bá nyeedá' nnee háłdzılı́ı Bik'ehgo'ihı'nań bilakt'áhgee daanliinı́ı itah hileehgo itisgo bá nyee. ²⁶ Bitsılke'yu díı daidezts'aqadá' dázhq bıł díyadaagodzaago gádaakıdı'ñii, Áídá' hadıń zhá hasdábı'dilteeh? ²⁷ Jesus daabineł'ııgo gánı́ı, Nneehı́ı áı doo łayole' at'éé da, Bik'ehgo'ihı'nań zhá go'ıı: Bik'ehgo'ihı'nań zhá dawa łayile'hi at'éé.

²⁸ Peter gábilñii nkegonyaa, Nohwıyée dawa bits'á' dahidiikaidá' níké' dahsiikai ni'. ²⁹ Jesus gádaabılñii, Da'anıı gádaanohwıłdishñii, dahadın bigowa, bik'ısyú, bilahkı́ıyú, bitaa, bąá, bichagháshé, bı'aa, dagohı́ı bini' shı́ı shigha łá'ıı yati' baa gozhónihı́ı bigha yits'á' dahnyaayúgo, ³⁰ Áń díı goldohı́ı biyi' gowa, bik'ısyú, bilahkı́ıyú, bąá, bichagháshé, łá'ıı bini' dał'á gonenadın k'a'ánaholaqago, biniıgodılñéhı́ı bıhı́ı'né'go, baa det'aahi at'éé, łá'ıı łahgo nágodesdzaago ihı'naa doo ngonel'aq dahı́ı yee hiınaa doleeł. ³¹ Áídá' ląágo

dantsé daanlii n'íi iké'yú doleeł; ła'íi iké'yú daanlii n'íi dantsé doleeł.

³² Áídí' Jesus ádiḥ higaalḡo Jerúsalemyú wá'yú intínk'eh ch'okaah lək'e; áḡee bił díyadaagot'ee; ła'íi biké' hikaahíi nédaaldzid lək'e. Nakits'adahíi k'ihzhí' yił nnanákaigo bich'í' áḡonéhíi baa bił nadaagolḡi'go nkenáḡodidzaa, ³³ Gáníigo, Isaa, Jerúsalemyú dekai; ákú shíi nnee k'ehgo Niyááhíi, okaḡah yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e begoz'aaníi ye'ik'eda'ikchíhi biłgo baa shi'dilteeḡdá' shidizideego shá ngot'áah doleeł, áídí' doo Jews dannlii dahíi yaa daashiłtéhgo, ³⁴ Shaa daadloḡ doo, hashída'iktsaas doo, shik'ídaadihizheeh doo, ła'íi daashizilḡee doleeł; áídí' taagi jii hileehgo naadishdáh.

³⁵ Áídí' James hik'e John biłgo, Zébedee biye'kehíi, Jesus yaa n'áázḡo gáyihḡii, NohwiNant'a', nt'é níhókeedíi nohwá łaḡle'. ³⁶ Hant'é nohwá áshḡe' haht'íi gá'? biłḡii, Jesus. ³⁷ Gádaabiłḡii, Ízisgo ánt'ee sínliḡee ła' nigan dihe'nazhiḡéé dahsdaa doleełgo, ła'íi ni'eshḡanzhiḡéé dahsdaa doleełgo nohwá ngon'áah. ³⁸ Áídá' Jesus gádaabiłḡii Nt'é shíhókeedíi doo bíḡonolḡi da łaḡ: idee be'ishdlaḡhíi be'ohdlaḡgo bíḡoldzil née? Baptize be'áshí'dilḡe'íi bee baptize ánohwí'dilḡe'go bíḡoldzil née? ³⁹ Bíḡoldzil, daabiłḡii. Jesus gánábiłdo'niid, Idee be'ishdlaḡhíi da'anii be'ohdlaḡ doleeł, baptize áshí'dilḡe'íi da'anii bee baptize ánohwí'dilḡe' doleeł, ⁴⁰ Áídá' shigan dihe'nazhiḡéé dagohíi shi'eshḡanzhiḡéé sodaa doleełíi, doo shíi nohwaa godesh'aah da; ái dahadíi

bá ilch'ì'golzaahíi zhá baa godet'aahi at'éé.
 41 Áík'ehgo bitsilke'yu gonenanhíi James hik'e John ádaañihíi daidezts'aqadá' doo bił daabik'eh da nkegonyaa lék'e. 42 Jesus bitsilke'yu íla'áyíllaago gádaayihñii, Doo Jews daanlii dahíi bánant'an daanliigo ha'nílii isná ádaabiłsiigo bá nadaant'aah; la'íi bitahyú nñee ízigo ádaat'eehíi da'áníiyú ádaat'iigo ádaabiłsiigo bídaagonołsi. 43 Áída' nohwihíi nohwitahyú doo ágágot'ee da doleek: áída' dahadín nohwitahyú ízigo ánsht'ee le' nzihíi, án nohwá ái'ij le': 44 Nohwitahyú dahadín nant'an nshlii le' nzihíi, án nohwá na'iziid le'. 45 Shíi, nñee k'ehgo Niyááhíi nshlii ndi, doo hadín shich'onihíi bigha niyáa da, áída' nñee bich'oshñihíi bigha niyáa, shi'ihina'íi nñee lani bá nahishñihíi bigha niyáa.
 46 Jériko golzeeyú hikai: áidí' Jérikodí' dahiskaigo bitsilke'yu nñee láago biłgo náńłsáago nñee bińáa ágodini, Bartiméus holzéhi, Timéus biye'híi, intín bahyú sidaa, idókeedgo. 47 Jesus, Nazarethdí' gólíni, higaalgo nñee bińáa ágodini ya'ikonziidá' nádidilghaazh nkegonyaago gáníi, Jesus, David biYe' níni, shaa ch'onbáah. 48 Nñee láago, Godnch'áad, daabiłñii: áída' da'tiségo nanádidilghaazhgo gánádo'niid, David biYe' níni, shaa ch'onbáah. 49 Jesus ninyáago gáníi, Yushdé' daabiłdohñii. Áík'ehgo nñee bińáa ágodiníi yich'ì' ánniidgo gádaabiłñii, Nił gozhóogo nádndáh: yushdé' niñii. 50 Íicho idáidiltsoozdá' nádihiitahgo Jesus yich'ì' nyáa. 51 Jesus gánabiłdo'niid, Nt'é ná áshle' hánt'ij gá? Nñee bińáa ágodiníi gábiłñii, SheBik'ehñ, desh'ijgo ánashidle'. 52 Jesus gábiłñii, Ti'i, ni'odla'íi nł'éégo ánániidlaa. Áík'ehgo

dagoshch'ì' bináá nágosdliigo biké' dahiyaa.

11

¹ Áídí' Jesus bitsilke'yu bilgo Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage la'íi Béthany golzeezhì', dził Olives holzéhi si'aagee, áídí' bitsilke'yu naki oyił'a', ² Gáyihniigo, Ti'i, nohwádihyú gotahyú doh'aash: dáha'ah'aashgee túlgayé zhaazhé dahast'qoogo baa noh'aash, doo hwahá hadín yiká' dahndaahi da; áí k'e'oh'adgo kú nánohłoqs. ³ Dahadín, Nt'é bigha k'e'oh'ad? nohwihniiyúgo, gábıdohniih, NohwiNant'a' hát'ıigo áhiit'ıi; áík'ehgo dagoshch'ì' nohwaa gode'aahgo nádohłoqs. ⁴ Áík'ehgo o'áázh, ákú túlgayé zhaazhé kih bitah na'iztínhíi bahyú ch'íná'itıhgee dahast'qoogo yaa n'áázh, áídí' k'eda'yi'ad. ⁵ Áıgee la' nadaaziiníi gádaabiñii, Nt'é bigha túlgayé k'e'oh'ad? ⁶ Jesus anıhıhıi bee ágádaabiñii; áík'ehgo onádaist'e'. ⁷ Áídí' túlgayéhıi Jesus yaa daizlqozgo bidiyágéhıi biká' dahdaihezñildá' Jesus túlgayéhıi yiká' dahnezdaa. ⁸ Nnee ląágo bidiyágé intínyú yıdaagosteel lék'e; la'ihıi ch'il palm bits'ádaaz'aahıi nadaayihılgeeshgo intínyú yıdaagosteel. ⁹ Nnee bádih nátseełıi la'ıi biké'dı' nátseełıi daadilwoshgo gádaani, Hosánna: NohweBik'ehñ bizhi' yee higaakıi ba'ihégosini at'éé: ¹⁰ David, bits'á'dı' hadaakinelt'aahıi, nant'aa n'ıi k'ehgo nohweBik'ehñ bizhi' bee kú ngowáhıi ba'ihégoşı: da'tiséyú goz'aadı', Hosánna. ¹¹ Áídí' Jesus Jerúsalemıyú nyáágo da'ch'okaşah goz'aş yune' oyáá: ákú dawahá daineł'ııdá ilk'dá', o'ı'áágo Béthanyú nakits'ádahıi bilgo onákai.

12 IskaꝞ hik'e Béthanydí' nákaahdá' Jesus shiná' silij; 13 Dańzaadí' ch'il fig bit'aꝞ golíigo o'áágo yiltsaꝞgo yaa nyaá, nt'éhéta baa dahsné' noli nziigo: áídá' yaa nyaáadá' doo nt'é baa dahsné' da laꝞ, bit'aꝞ zhá, figs doo hwahá daant'aꝞ dagee goldohíi bighá. 14 Áík'ehgo Jesus gábilñii, Kodí' godezt'i'go doo hadín nits'á'dí' nest'a' náyódáꝞ át'éé da. Áníhíi bitsilke'yu daidezts'aꝞ.

15 Áídí' Jerúsalemyú hikai: áígee da'ch'okaꝞh goz'aꝞ yune' Jesus ha'ayáágo, baa nada'inihi la'íi nada'ilñiihi ch'inihiyood nkegonyaa, la'íi zhaali yiká' ilkáh ch'inádainiíi naz'aaní nanyihesgo'; hawúcho baa nadaahñiihíi biká' dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo'; 16 Áídí' doo hadín nt'éhéta da'ch'okaꝞh goz'aaní ilñi'yú ch'ináyiné' dago ngon'áꝞ. 17 Áídí' bil ch'ídaago'aahgo Jesus gádaabilñii, Ya' díinko doo bek'e'eshchij da née? Shikñii nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íi dawa kih biyi' da'ch'okaꝞhíi holzeego hojíi doleeł, áídá' nohwihíi daan'ijhíi bigowa ádaagosolaa laꝞ. 18 Begoz'aaní ye'ik'eda'ilchíhi hik'e okaꝞh yebik'ehi itisyú nadaandeehi díi ya'ikodaanzijdá' hagog'éégo daabizilheehíi ch'éh yaa natsídaakes: áídá' bee yil ch'ígó'aahíi nnee dawa bil díyadaagot'eehíi bighá yédaaldzid lək'e. 19 Áídí' o'í'ááyú kih goznildi' onádzaa.

20 T'ahbjyú ch'il fig o'áhi n'íi naach'okahgo bikeghadí' náhesgágo daayiltsaꝞ lək'e. 21 Jesus áníi n'íi Peter yénalñiihgo gáyilñii, NohweBik'ehñ, isaꝞ, ch'il fig doo nant'áꝞ át'éé da bilñii n'íi náhesgá laꝞ. 22 Jesus gádaabilñii, Bik'ehgo'ihí'nañ baa daahohíigo daahohdláꝞ. 23 Da'anii

gádaanohwiłdishnii, Dahadín díi dzil bich'í hadziigo, Yúwehégo dihi'náhgo túnteel biyi' oni'dolné', yihniyúgo, la'íi bijíi biyi'dí' doo bil nagoki dago, áidá' aníihíi begolne' yodlaayúgo, da'aníihíi k'ehgo bá adolníi. ²⁴ Ái bigha gádaanohwiłdishnii, Dant'éhéta da'ohkaahgo daahohkeedíi nohwaa do'négo daahohdlaa, áik'ehgo nohwaa hi'né'hi at'éé. ²⁵ La'íi dahayú nasozigo da'ohkaahgee dahadín nohwil dahgoz'aa lék'eyúgo baa nágodenoh'aah; áik'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíi doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi nohwaa nágode'aah aldó'. ²⁶ Áidá' doo baa nádaagodeso'aa da lék'eyúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíi aldó' doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíi doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

²⁷ Áidí' Jerúsalemyú naanákai: áígee da'ch'okaah goz'aa yune' Jesus anádaalgo okaah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníi ye'ik'eda'ik'ehi la'íi Jews yánazini baa hikaigo, ²⁸ Gádaabiñii, Hadín bik'ehgo anánt'íi? Hadín naa godin'áago ant'íi? ²⁹ Jesus gádaabiñii, Shíi aldó' da'ándi nanohwídishkid, shil nadaagoñi'yúgo, shíi aldó' hadín bik'ehgo anásht'íi nohwil nagoshni' doleeł. ³⁰ Ya' John baptize ádaagole'íi yaaká' dígo née, dagohíi nnee bits'á'dígo née? Shil nadaagoñi'. ³¹ Lil yádaakti'go gádaakildi'nii, Yaaká'dígo daan'ñiihyúgo, gánohwiñiih, Áidá' nt'é bigha doo daahohdlaa da lán? ³² Áidá', Nnee bits'á'dígo daan'ñiihyúgo nnee bédaahildzid, nnee dawa John da'anii Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi nlii n'íigo yídaagołshíi bigha. ³³ Áik'ehgo

Jesus gádaayih̄nii, Néé doo baa nadaagohiil̄ni'da. Jesus gánábik̄do'niid, Shíí aldó' hadínbik'ehgo ánásht'ih̄lí doo nohwil̄ nagoshni' da.

12

¹ Jesus il̄ch'ígót'aahgo na'goni'íí bee bich'í' yádaakti' nkegonyaa. Ła' nnee dahts'aa k'eidnláádá' yinaayú ná'nezn̄il, dahts'aa hahigeęęs doleełgee yá ogoģeed, biká'dí' idést'iiníí ágólaa, ła'íí bá yinádaadéz'ini yá ch'igohet'aądá' nzaadyú ni' goz'aąyú óyáá. ² Da'nest'aągee ngonyáágo bána'iziidi bidahts'aa bá yinádaadéz'ini yich'í' oyił'a', binest'a' ła' bá náyíné'go. ³ Áídá' bil̄ ndaazdeelgo nyída'eshtl̄izhdá' dáđil̄kqoqho onádais'a'. ⁴ Áídí' bána'iziidíí ła'ih̄i onaayíł'a'; án bitsits'in yinída'desnih, ła'íí nchq'go ánádaabil̄j̄idá' án aldó' onádais'a'. ⁵ Áídí' ła' onaayíł'a'; án daizes-hj̄j; áídí' da'áik'ehgo łaągo odaihes'a', ła' nyída'eshtl̄izh, ła'ih̄íí nadaistseed. ⁶ Áídá' dała'á ná'godzii l̄ék'e, biye' bil̄nzhóni, án da'iké'yú oyił'a', Shiye' daidn̄s̄i doleeł, niigo. ⁷ Áídá' bidahts'aa yinádaadéz'ini gádaak̄l̄di'n̄ii, Díí dahts'aa hentíiníí bíyéé doleełíí át'éé, yushdé', daazoldee, áik'ehgo bíyéé doleeł n'íí daanohwíyéé doleeł. ⁸ Áik'ehgo yił ndaazdeelgo daizes-hj̄jídá' dahts'aa hentíj̄dí' ch'ídaist'e'. ⁹ Áídá' dahts'aa hentíiníí bíyééhíí hago ádaabile'shą'? Án nádáhgo dahts'aa bá yinádaadéz'íí n'íí nailtseedá' dahts'aa hentíiníí ła'ih̄i yá ch'ínágohet'aah. ¹⁰ Díínko Bik'ehgo'ih̄i'nañ biyati' bek'e' eshchiiníí doo hwahá daahohshih̄ da née: Tséé kih̄ ádaagole'íí yó'odaisne'i n'íí, hagon'áágee dantsé si'aaní silij; ¹¹ Díí nohweBik'eh̄n̄ bik'ehgo

ánágot'íił, áí daanéel'íigo nohwił díyadaagot'ee, n̄ihíí daahohshíí née? ¹² Áídí' Jesus ha'ádait'e' hádaat'íi ndi n̄nee l̄ani yédaaldzid, ilch'ígót'aahgo na'goni'íí b̄íí ádaabih̄niigo yídaagols̄i l̄ék'ehíí bigh̄a; áík'ehgo bits'á' okai.

¹³ Áídí' l̄a' Phárisees daanlíni, l̄a' Hérod yil daagot'ini bilgo Jesus bich'í' odaach'is'a', yałt'í'gee daabihiljizh, daabich'o'n̄íigo. ¹⁴ Áí baa hikaigo gádaabih̄ni, Ilch'ígó'aahíí, da'an̄ii án̄niigo, n̄nee doo b̄enıldzid dago yánłti'go bídaagonłzi; n̄nee doo l̄a' itisgo sínłt̄ij da, áídá' Bik'ehgo'ih̄i'nań bich'í'zhin̄éego goz'aan̄ii da'an̄iigo baa ilch'ígón'aah. Ya' Caesar bich'í' tax nadaach'in̄iilgo begoz'ąą née? Née dah née? ¹⁵ Bich'í' nadaahii'n̄iil née, née doo bich'í' nadaahii'n̄iil da née? Áídá' daazhógo ádaan̄iigo Jesus yígółsigo gádaabih̄ni, Nt'é bigh̄a yashti'íí bee daasholjizhgo ádaashildoh̄ni? Zhaali l̄a', penny holzéhi, shaa noh'aahgo nesh'íí. ¹⁶ Áík'ehgo l̄a' baa daiz'ąą. Jesus gádaabih̄ni, Hadín be'ılzaa, hadín bizhi' biká' dahgoz'ąą? Caesar bíyéhi l̄a, daabih̄ni. ¹⁷ Áík'ehgo Jesus gádaabih̄ni, Caesar bíyéehíí Caesar baa daanoh̄niil, áídá' Bik'ehgo'ih̄i'nań bíyéehíí Bik'ehgo'ih̄i'nań baa daanoh̄niil. Áígee n̄neehíí bil díyadaagot'ee l̄ék'e.

¹⁸ Áídí' l̄a' Sádducees daanlíni, nanezna' n'íi doo naadikáh da daan̄ih̄i, Jesus yaa hikaigo nayídaadilkidgo gádaan̄ii, ¹⁹ Ilch'ígó'aahíí, Moses gán̄iigo nohwá k'e'eshch̄ij l̄ék'e. L̄a' n̄nee bik'isn bi'aa yits'á' daztsąyúgo, bichagháshé doo l̄a' dayúgo, n̄neehíí bik'isn n'íi bi'aa yil

nnádo'neelgo bik'isn n'íi chagháshé bá ágodolniil, niigo. ²⁰ Lah nnee ilk'isn gosts'idi daanlii lèk'e, áí dantséhíi nnáágo bichagháshé doo la' dago daztsaa. ²¹ Bik'isn nakigeehíi yil nnaná'náágo dananástsáá, bichagháshé doo la' dago; taagigeehíi da'ágánánádzaa. ²² İlk'isyú gosts'idíi dawa nanezna', bichagháshé doo la' dago. Dá'iké'yú isdzánhíi áldó' daztsaa. ²³ Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee hadíi bi'aa doleel? İlk'isyú gosts'idihíi dawa yil nadaaznaadá'. ²⁴ Jesus gádaabihni, Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníi dagohíi Bik'ehgo'ihí'nañ binawodíi doo bídaagonoksi dahíi bigha da'oksih shi ya'? ²⁵ Naach'idikáhgee doo nnádaach'ilse' da, doo ndaagoch'ihiniilgo nnádaach'ilse' da; áidá' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolíníi k'ehgo daagoch'ilíi. ²⁶ Áidá' ya' Moses binaltsoos biyi'dí' áníihíi k'ehgo nanezna'íi naadikáhíi doo hwahá baa daahohshih da née? Ch'il biyi'dí' Bik'ehgo'ihí'nañ Moses gáyihni, Shíi Abraham yokaahíi nshíi, Isaac, Jacob áldó' yokaahíi nshíi. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nañ doo nanezna'íi yokaahíi nshíi da, daahinaahíi zhá: áígee nohwíi dážhó da'oksih.

²⁸ Begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi da'á nneehíi Jesus yil lahadaadit'ángo yidezts'aadá' Jesus goyáágo t'aazhi' yich'i' hadziigo yígolsíidá' nayidíkid gáníigo, Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníi hadíi itisgo at'éé? ²⁹ Jesus gábihni, Dantsé begoz'aaníi díinko, Israel hat'i'íi daanohíni, ídaayesóts'aq; Bik'ehgo'ihí'nañ nohweBik'ehñ Nant'an da'á nshíi; ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nañ neBik'ehñ nijíi dawa bee nił nzhqo le', niyi'siziiníi dawa

bee, ninatsekeesí ła'íi ninawodíi dawa bee; ái dantségee begoz'aaníi át'éé. ³¹ Nakigeehíi ágánánát'éé, Nit'ahdí' gólíiníi nił nzhqo le', dani ídił njóóhíi k'ehgo. Díi begoz'aaníi bitisgo at'éehíi doo ła' da. ³² K'e'ilchiihíi gábilnii, Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nlii, nñiihíi da'anii ánnii, Ilch'ígó'aahíi, ba'ashhahíi doo ła' da, dabíi zhá: ³³ Áń kojíi dawa bee koł nzhqogo, konatsekeesí dawa bee, koyi'siziiníi ła'íi konawodíi dawa bee, ła'íi kot'ahdí' gólíiníi koł nzhqogo, dakó ídił ch'ijóóhíi k'ehgo, ái okaqahgo Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nch'ihiniłkíi dawa didlidíi, ła'íi natseedíi Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nch'ihiniłkíi dawa bitisgo at'éé. ³⁴ K'e'ilchiihíi góyáágo hadziigo Jesus yígoksiidá' gábilnii, Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliiníi k'azhá itah nleeh laq. Ái bikédí'go nñee daaste'go doo hadín nabínánłkid da.

³⁵ Jesus da'ch'okaqah goz'aq yune' ilch'ígó'aahgo gáníi, Hagot'éégoshá' begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi Christ David biye' nlii, daanii? ³⁶ David dabíi Holy Spirit yábiyikti'go gáníi, Bik'ehgo'ihí'nań sheBik'ehń gáyilnñiid, Shigan dihe'nazhinéego sínada, ni'ina' ni'isna' ashle'go nikekt'ááhyú nińilzhí'. ³⁷ David dabíi sheBik'ehń bilñiigo bozhíi; hagot'éégoshá' biye' nlii áidá'? Áígee nñee láágo bił daagozhóqo daidezts'aq lek'e.

³⁸ Jesus ilch'ígó'aahgee gáníi, Begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi baa daagonohsaa, ái bidiyagé daanñeezihi daagolíigo nakaigo, ła'íi na'hiniih nadaagoz'aayú bich'í' ádaach'iniigo bił daanzhoq, ³⁹ Jews ha'ánátséh nagoznil yune' nñee yánazini dahnádinbıhyú itah dahnánaztaqo, ła'íi da'idaqgee nñee ízisgo ádaat'eehíi dahnádinbıhyú

itah dahnaháztaago aldó' bił daanzhoo: ⁴⁰ Áí isdzáné itsaa daanlíni bigowá yits'á' nádaagohi'aa, la'íi daazhógo ádaaniigo nzaad gont'i'go da'okaah: áí itisgo biniigonkt'éégo bándagodot'aal.

⁴¹ Jesus zhaali biyi' ohilkaadíi bit'ahgee dahnezdaa, nnee áí biyi' yuyaa bizhaali odaayihilkaadgo yinel'íigo: nnee láágo hádaaldzilíi bizhaali doo alch'idé odaayihilkaad da lək'e.

⁴² Áídá' isdzán itsaa nlíni tét'iyéhi ákú nýáágo zhaali naki doo ílínihi da oyilkaad, áí nakigo zhaalilché'é ílíi. ⁴³ Áík'ehgo Jesus bitsilke'yu yiká anniidgo gádaayihni, Da'anii gádaanohwiłdishni, Áí itsaa tét'iyéhíi nnee dawa zhaali odaiheskaadíi bitisgo zhaali oyilkaad: ⁴⁴ Nnee hádaaldzilíi bizhaali dálahzhí' zhá odaiheskaad, áídá' bíhíi tét'iyé ndi bizhaali da'ái zhá yee golíni n'íi oyilkaad.

13

¹ Áídí' Jesus da'ch'okaah goz'aadí' ch'ínyáágo, bitsilke'yu dała'á gábilni, Ilch'ígo'aahíi, dín'íi, tséé ntso laa nht'éhi, la'íi kih ntso laa gonkt'éhi goznil!

² Jesus gábilni, Ya' díi kih ízisgo ádaagoszaahíi hí'íi née? Díi tséé ilká' dahnagoznílii doo la' ilká' dahnast'áá da doleeł, dawa nanehilkaad doleeł.

³ Áídí' da'ch'okaah goz'aaníi hanaayú dzil Olives holzéhi biká'yú Jesus dahsdaago, Peter, James, John hik'e Andrew bilgo zhá nabídaadilkid, gádaaniigo, ⁴ Nohwił nagolní', da'os'ah ágonéhi? Dawa be'ágone'go hant'é bee bígózi doleeł? ⁵ Jesus gádaabilni godeyaa, Ídaa daagonohdzaa, nnee la' ch'a'onohokt'e' hela': ⁶ Nnee láágo shizhi' yee daahikáh doleeł, Shíi Christ nshíi, daaniigo; áí

nnee lą́ągo ch'a'odaayılkaad doleel. ⁷ Nagonłkaadíí ba'ikodaanoḥsı, la'íí nagonłkaadíí baa ch'iniigo daadohts'agdá', doo nohwıjı́ı natsıdaahılto' da le'; áı dawa begolne'hi at'éé ndihı́ı t'ah doo hwahá nnágodáh da. ⁸ Nnee iltah at'éégo hadaazt'i'ı́ı ilch'i' nanágonłkaad doleel, la'ı́ı nnee dala'á binant'a' daagolı́nihı́ı aldó' ilch'i' nanágonłkaad doleel: da'adzaayú ni' nagohi'naa doleel; shı́ná' góyééhı́ı benagowaa doo, la'ı́ı nyé'i daats'idits'ag doleel: áı koniidaagonłt'ééhı́ı begodigháh doleel.

⁹ Áıdá' ı́daa daagonohdzaq: yánadaaltihı́ı yaa nádaanoḥwide'aah doleel; Jews ha'anáı́séh nagoznıl yune'hanohwınáda'ıltsas doleel; la'ı́ı nant'ánchań hik'e ızıgo nant'án daanliını́ı daabınááł shaa yádaakti'go biyahzhı' nadaasozıı doo. ¹⁰ Yati' baa gozhónı nnee iltah at'éégo hadaazt'i'ı́ı dawa ntsé bıł na'gonı' ndi at'éé. ¹¹ Nohwaa yá'iti'yú bıł desohkaigo yánadaaltihı́ı yaa daanoḥwidez'aayúgo, doo hwahá hadaahdzıih dadá' nt'éshq' dishnıih doo daanoḥsı da, la'ı́ı doo nohwiini' lą́ą da le': áıdá' daazhógo nohwaa hi'né'ı́ı baa hadaahdzıih, da'áı bik'ehenkéézgee: doo dánohwı́ı yádaakti' da, Holy Spirit nohwıláhyú yałti' doleel. ¹² Nnee la' bik'ısn zıdeeyú nyıılteeh doleel, la'ı́ı nnee la' biye' ágáyıdoliik; chągháshé bitaa, báq bıłgo yich'i' nanáda'idziidgo, ádaanıigo nabi'dıtseed doleel. ¹³ Shızhı' bee daanoḥwich'ozhı́ıhı́ı bıghq nnee dawa bıł daanoḥchq' doleel; áıdá' dahadıń dąngont'i'zhı' dahıldqhı́ı hasdábi'dolteel.

¹⁴ Áık'ehgo gólchqoqo o'ńı'ihı́ı, Bik'ehgo'ihı'nań bıńkááyú na'ızııdi Daniel holzéhi yaa yałti' n'ı́ı,

doo bágoz'aa dagee sizjigo daah'jidá', (dahadín áí yózhíhíí bíl ígózì le',) hadíí Judéa golzeeyú daagolíníí dził naz'aaníí yich'í' okeeh doo.

¹⁵ Dahadín bikìh biká'yú dahsdaahíí gódah ch'inádáhgo bikìh yuné' ha'awáh hela', nt'éhéta náidiiné'go. ¹⁶ Ła'íí dahadín k'edolzaahíí yiyi' na'iziidií t'aažhí' bidiyáge yaa nánódáh hela'.

¹⁷ Áígee goldohíí daaltsaaníí ła'íí isdzáné mé' daabilbe'íí bá góyéé doleel! ¹⁸ Haihíí biyi' ágónéh hela', daadohniigo da'ohkaah. ¹⁹ Áígee goldohíí Bik'ehgo'ihí'nań dawahá áyílaadí' godezt'i'go díí jiižhí' goyéégo nagowaahíí áí ga'at'éhi doo hwahá be'ágone' da, áí doo be'ágánágo'néh át'éé da. ²⁰ Áígee goldohíí nohweBik'ehń doo dé'igodégo áyílaa dayúgo, nnee doo ła' hasdawah át'éé da: áídá' nnee bitahasdlaahíí, dabíí yitahezlaahíí bigha áígee goldohíí dé'igodégo áyílaa. ²¹ Áígee nnee ła', Daadeh'íí, Christ kú naghaa; dagohíí, Daadeh'íí, nlahyú naghaa, nohwihniiyúgo, doo daahohdlaa da: ²² Christ ádaadil'iiníí ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi ádaadil'iiníí hahikáh doleel, áí godiyihgo be'igóziníí ch'i'nah ádaile', ła'íí ízisgo ánda'ol'íih doleel, yídaanel'aa'yúgo áí bee nnee bitahasdlaahíí ndi ch'a'odaikaad doleel. ²³ Áík'ehgo ídaa daagonohdzaa: ídaayesólts'aa, ilk'idá' dabíntsé dawa baa nohwil nagosisni'.

²⁴ Áí benagowaadá', goyéégo nagoyaahíí bikédí'go ya'ái dilhik doleel, t'égoná'áihíí doo bee got'ij da doleel, ²⁵ Ts'iksqsé yáadí' nanihidéh doleel, ła'íí yáázhí'go inawodíí nagohi'naa doleel. ²⁶ Áígee shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí,

shinawodíí bee, la'íí dázhó shits'á'idindláádgo yaak'os biyi'dí' náshdaalgo daashidołtseeł. ²⁷ Áídá' shinadaal'a'á yaaká'dí' ohish'aa doleeł, bitahelááhíí díí'dí', ni'godzáń nel'aqadí' yáá nel'aqzhi' íł íla'adaile'. ²⁸ Ch'il fig holzéhi bits'á'dí' nohwil ch'igót'aah; bits'adaaz'aahíí dit'ódé daaleehdí' bit'aq daagoleehyúgo k'ad shíí nágodleehgo bídaagonołsı: ²⁹ Da'áik'ehgo áí be'adaagone'íí goldohgo daah'íídá', k'ad náshdaalzhi' ałhánégo godziihgo bídaagonołsı: ³⁰ Da'anii gánohwıldishńii, díí daalınolt'íí'íí doo nohwee ch'igońáh da, díí ádaanohwıldéniidíí dawa begolzaago zhá. ³¹ Yáá hik'e ni'godzáń biłgo bech'igońáh doleeł; áídá' shiyati'íí doo bech'igowáh da doleeł.

³² Hadíí bijíi shíhíí dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézgo shíhíí ágone'íí nnee doo la' yígółsı da, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí la'íí biYe' ndi doo yídaagołsı da, shiTaa zhá yígółsı. ³³ Da'os'ah begonáh shíhíí doo bídaagonołsı dahíí bighá ídaa daagonohdzáq, biká nádaadeht'íih, la'íí da'ohkaqah. ³⁴ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee la' bigową yits'á dahiyaago lahyú óyááhíí k'ehgo ánsht'ee; án bánada'iziidíí bíyéé gólíníí yebik'ehgo áyíłaa, dała'á daantíígee binasdziid golíigo; la'íí dáádítłh yaasidaahíí nádét'íihgo yángon' áq. ³⁵ Áik'ehgo nádaadeht'íih: bikłh golíníí da'os'ah nadáh doleełíí doo bídaagonołsı da, o'í'áqgo shı, t'é'ís ahgo, tazhik'áne ádaaniigo, dagohíí t'ahbi shı nadáh doleeł. ³⁶ Doo nádaadeht'íih dayúgo dahıko nádaalgo da'ołhoshgo nohwiká niigháh. ³⁷ Ádaanohwıldishńiihíí da'ái nnee dawa

ádaabiłdishñii, Nádaadeht'íłh.

14

¹ Bitis- hagowáh n'íi bee bíná'goniigho da'idaązhi', la'íi bán benilzoolé da'ádłhgo bán alzaahi daadaązhi' naki yilkaah godziih: okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaní ye'ik'eda'ılchíhi bilgo hagot'éégo dánant'ı'eego Jesus daayiltsoodgo daayizilheego yee ndaagoshchijj lək'e. ² Áídá', Doo da'idaąhíi bijij daahiiltsood da, nñee dánko bádaagochijjigo godnch'aad doleełhi at'ééhíi bighą, daañii.

³ Béthanyú Simon, lóod doo ínádłh dahi lep-rosy holzéhi yaa naghaa n'íi, bigowa yune' Jesus iyaągo sidaadá', isdzán la', ch'il bik'ah spikenard holzéhi lán ilíni, tús alabáster bee alzaahi besi'áni ha'áyı'áągo baa nyáá; áídı' tús bidá'gee yists'ilgo ik'ahíi Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid lək'e. ⁴ Áígee la' doo bil dábik'eh dago gádaakıdi'nii, Nt'é bighą ik'ahíi da'ilíi yishchijj? ⁵ Ik'ahíi taadn gonenadın zhaali, penny holzéhi, bitisyú izlijgo nahaznii lánshj n'íi zhaalihíi tédaat'iyéhíi bitahı'niih le'at'éhi, daañii. Áık'ehgo isdzánhíi yıda'iltah lək'e. ⁶ Áídá' Jesus gánıi, Doo nt'é daabiłdohñii da; hant'é bighą nadaanoł'og? Nł'éégo áshíilaa. ⁷ Tédaat'iyéhíi dabik'ehn nohwitahyú nadaakai, ái hádaah'ijgee nł'éégo ádaak'ijj doleeł: áídá' shihíi doo dahazhi' nohwitahyú nashaa da doleeł. ⁸ Yinel'ąąhíi aął layiilaa: doo hwahá leeh shı'dilteeh dadá' ik'ahíi shits'ı yiká' yaa yiziid. ⁹ Da'anıi gádaanohwıłdishñii, Ni'gosdzán dágoz'ąą nt'éégo dahayú yati' baa

gozhóni bee na'goni'gee, díi isdzán adzaahíi baa na'goni' doleel, bee bíná'godiníhgo.

10 Áídí' Judas Iscáriot, nakits'adahíi itah nlíni, okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi yaa nyáá, Jesus ch'iyí'aah doleelgo. 11 Áí daidezts'aqadá' bíł daagozhóq lék'e, áík'ehgo Judas zhaali yaa daayiné'go yándaagoz'aq. Áídí' hagot'éégo Jesus ch'iyí'aahíi yiká déz'íi.

12 Bání benilzoolé da'ádihgo bání alzaahi daadaaníi, Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'goníihgee dibelíi zhaazhé zesdíidá', bitsilke'yu Jesus gádaayilnii, Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaaníi hayú ná ilch'í'daagohiidle'? 13 Áídí' bitsilke'yu naki oyił'a', gáyilniigo, Ti'i, kih goznilyú doh'aash, áígee nnee la' tús tú beyo'áli nohwaa hináh doleel: án biké'doh'aash. 14 Dahayú ha'ayááyú, nnee bigowaq golíinií gábildohniih, Ilch'ígó'aahíi gánilnii, Gosta' nakaahíi hayú bagoz'aq, ákóne' bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo shitsilke'yu bíł da'ishaq doleel? 15 Áík'ehgo ik'ehyú dahnágost'aq yune', ilk'idá' dawa sinili, nohwiba' goz'aqyú bíł nkáh doleel: ákóne' nohwá ilch'í'gohle'. 16 Áídí' bitsilke'yu dahizh'aazhgo kih goznilyú ó'áázh, ákú Jesus da'ádaabilnii n'íi k'ehgo yaa n'áázh: áígee bitis hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaaníi ilch'í'daizlaa. 17 Áídí' o'i'ááyú Jesus nakits'adahíi yil hikai. 18 Áígee da'iyaaqo naháztaqadá' Jesus gáníi, Da'anii gánohwíldishnii, Nohwíi la' ch'ishinoh'aah doleel, hadín bíł dała' ishaaníi. 19 Áík'ehgo doo bíł daagozhóq dago dała'á

daantúigo, Ya' shíí née? daabiñii nkegonyaa. ²⁰ Jesus gádaabiñii, Nakits'adah daanoñiiníí dała'á, hadíí its'aa biyi'zhí' dała' bíł éedisht'áhi. ²¹ Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiiníí shee godolñiik: áídá' nnee ch'ishí'aahíí bá góyée doleel! Áí nneehíí doo bi'deshchijí dayúgo bá nkt'éé doleel ni'.

²² Da'iyaaago Jesus bán náidn'aago ya'ihénzigó oskaqadá' ílk'ídaizné'go bitsilke'yu yitaizñiih, Nkóh, daohsaq: díí shits'í át'éé, ñiigo. ²³ Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkqaq, áí ya'ihénzigó oskaqadá' íltah daizkaago dawa daayodlaq. ²⁴ Jesus gádaabiñii, Díínko shidił nnee ląágo bá idijooñíí bee ánídégo Bik'ehgo'ihí'nañ hik'e nnee bíłgo lángont'aahi at'éé. ²⁵ Da'aniigo gádaanoñwiłdishñii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoohíí doo naanáshdláq da, dahadíí bijijí Bik'ehgo'ihí'nañ bilakt'áhgee goz'ayú ánídéhi naadishdląqgo zhá.

²⁶ Áídí' sį ła' hadaidez'aqadá', dził Olives holzéhi si'ayú okai. ²⁷ Áígee Jesus gádaabiñii, Tł'égo áshi'dilñe'híí bigha daanoñwigha t'aazhí' ádaahñe': díí baa k'e'eshchiiníí k'ehgo, Dibehíí Nanyoodíí biní'dishñih, áík'ehgo dibehííhíí da'adzaayú nkenelt'ee doleel. ²⁸ Áídá' dasiitsáqadí' naadisdzaago Gálileeyú nohwáđih disháh doleel. ²⁹ Peter gábiñii, Nnee dawa nits'á' t'aazhí' ánadaasdzaa ndi, shíí doo ágáoshñe' at'éé da. ³⁰ Jesus gánabiłdo'ñiid, Da'aniigo gániłdishñii, Tł'égo tazhik'áné doo hwahá nakidn'aniih dadá' taadn, Án doo bígonsį da, shiłdinnííł. ³¹ Áídá' Peter nawode gábiñii, Dała' nił dastsaañ ndi,

Án doo bígonsi da, doo niłdoshniih at'éé da. Ła'ihíi bitsilke'yu dawa da'áik'ehgo ádaanñiid. ³² Áidí' Gethsémane golzéhi goz'aayú hikaidá' Jesus bitsilke'yu gádaayilñii, Dádzaa nahísóotaą, oshkaąhyú déyááadá'. ³³ Áidí' Peter, James, ła'ii John yił okai, áígee Jesus dázhó doo bił gozhó dago bijii nñiih nkegonyaa lək'e. ³⁴ Áik'ehgo gádaabilñii, Shiyi'siziiníi dázhó doo bił gozhó da, dák'azhá dastaahíi ga'at'éé; dádzaa nahísóotaągo daadeh'ii. ³⁵ Áidí' da'anahyú óyáayú ni'zhí' adzaadá' okaąh, gániiigo, Bígonedzaayúgo, díi shich'í' begodigháhíi shits'á'zhí' begodogaal. ³⁶ Gánádi'nii, Ábba, shiTaa, doo nt'é ná nyee da; díi hishdlaą doleełii shits'á'zhí' ánle': áidá' shíi doo beshik'eh da, ni zhá benik'eh. ³⁷ Áidí' bitsilke'yu dá'ılhoshgo yaa nadzaa, áik'ehgo Peter gáyilñii, Simon, ılhosh née? Dała'á łedihikeezzhí' ndishá' doo dín'ii le'ágot'ee da née? ³⁸ Daadeh'iiigo da'ohkaąh, nanohwída'dintaah bídaanołdzil doleełii bigha. Nohwiyi'siziiníi da'anii hat'ii ndi nohwits'ihíi doo nłdzil da. ³⁹ Áidí' onaanádzaayú da'ágánádi'niigo naa'okaąh. ⁴⁰ Áidí' bitsilke'yu da'ılhoshgo yaa nánádzáá, (dázhó bił daanzigo,) áígee hant'é daaniih shihíi doo yídaagosi da lək'e. ⁴¹ Taadngee baa naanádzáágo gádaabilñii, Akú da'olhoshgo hanádaahsołgádnii: shi'k'adí', shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bilák'e shi'dilteehgo ch'ishi'det'ąahíi ilk'idá' biká' ngonyáa. ⁴² Nádohkáh, hiikaah le': ch'ishí'aahíi kodí' higaal.

⁴³ Dagoshch'í' Jesus t'ah yałti'dá', Judas,

nakits'ádahíi bíl itah nlíni, n̄nee l̄áágo bésh be'idiltkishé l̄a'íi ts̄i be'idiltkishé dahdaayin̄íilgo okaḗah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaní ye'ik'eda'ilchíhi, l̄a'íi Jews yánazíni daabides'a'íi yil nátsáá. ⁴⁴ Ch'íbí'aah doleeḗi ilk'idá' bebígózi doleeḗi yengon'áá l̄ék'e, gáníigo, Hadín hist's'osíi án doleeḗ; daahołtsoodgo binádaadeh'íigo bíl dohkáh. ⁴⁵ Áik'ehgo Judas ákú n̄yáágo dagoshch'í' Jesus yich'í' daheswodgo, Ilch'ígó'aahíi, Ilch'ígó'aahíi, yilniigo yizts'os.

⁴⁶ Áídí' Jesus yil ndaazdeelgo daayiltsood.

⁴⁷ Áídá' bit'ahgee naziiníi dala'á bibéshbe'idiltkishé hayidzízgo okaḗah yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi yontkízhgo bijaa naidnlgizh l̄ék'e.

⁴⁸ Áídí' Jesus n̄nee baa nánksáahíi gádaayihni, Ya' bésh be'idiltkishé l̄a'íi ts̄i be'idiltkishé dahdaanohniilgo daashołtsoodgo nánolsáá n̄ee, in'íihíi daach'iltsoodhíi k'ehgo? ⁴⁹ Dawa j̄i la' da'ch'okaḗah goz'áá yune' nohwil ch'ídaagonsh'aahgo nohwitah nashaa ni' ndi doo hak'i daashołtsood da ni': áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníi begolne' doleeḗi bigḗa ánágot'íil. ⁵⁰ Áígee bitsilke'yu dawa bits'á'zhí' ádaasdzaago bits'á' ilhadeskai. ⁵¹ N̄nee áníid nagháhihi nak'a'ligaihi zhá binasti'go Jesus yiké' itah higaał l̄ék'e; án n̄nee áníid nakaiyéhi bíl ndaazdeel: ⁵² Áídá' nak'a' binasti' n'íi yiyi' halwodgo dálichiiigo ch'a'olwod.

⁵³ N̄nee Jesus daabiltsoodíi okaḗah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yaa yil hikai: áígee okaḗah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, hik'e begoz'aaní ye'ik'eda'ilchíhi bílgo íla'adzaa l̄ék'e.

54 Peter da'anahgo biké'dí' higaal, áídí' okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikih binaa lédit'íih yune' ha'ayáá: áígee kq' diltk'zhí' aasinilí yil naháztáq, nániildziilgo. 55 Okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi la'íi yánádaaltihi dawa Jesus zidee hádaat'íigo, yaa dahgosi'aahíi yiká daadéz'íi ndi doo la' da lək'e. 56 Lááni daazhógo ádaaniigo baa dahgo'aahgo baa yádaakti' ndi doo la' lək'ee da. 57 Áígee nnee la' daahizi'go léda'ilchoogo baa yádaakti', gádaaniigo, 58 Án gáníigo daadihiits'ag ni', Díi kih biyi' da'ch'okaqahi nnee áyílaahíi taanágoshnił, áídí' taagi jii hileehgo la'ihíi nnee doo áyílaa dahíi ánágoshdle', niigo. 59 Gádaanii ndi doo lək'eego ádaanii da. 60 Áídí' okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni da'ihni'gee hizí'go Jesus nayidilkidgo gáníi, Ya' nihíi doo nt'é nniigo hadziih da née? Díi naa dahgo'aahgo naa yádaakti'íi hago'at'éé? 61 Áídá' Jesus doo nt'é nii dago doo t'aqzhí' hanádzii da. Okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni nabínadilkidgo, Ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihí'nań Dilzini biYe' níi née? bilni. 62 Jesus, Ha'oh, án nshíi, nii: shíi nnee k'ehgo Niyááhíi, Bik'ehgo'ihí'nań da'tiséyú binawod golíni bigan dihe'nazhinéégo dahsídaágo yaaká'dí' yaak'os shil honahgo daashidołtséel. 63 Áík'ehgo okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bidiyagé idánayihesdzíizdá' gáníi, Nt'é bigha nnee la'i baa nanaagolni' doleel? 64 Bik'ehgo'ihí'nań nchq'go yaa yakti'íi daadisots'aq: hago't'éégo baa natsídaahkees? Dawa gádaanii, Zideego bángonot'aah. 65 Áídí' la' bik'ídaadihizheeh nkegonyaa, la'íi binii yináda'isti'dá' nádainłts'í,

Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yáńłti'yúgo, hadín náninkts'į shįhíí nohwıl nagolńi', daabilńiigo; la'íi aasinilíi bit'adaayika' lẹk'e.

⁶⁶ Peter yúyahyú kįh bińaa ledn'aahíi biyi' yune' sidaadá' isdzán, okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidi, baa nyáá: ⁶⁷ Áń Peter kọ'zhį' nániłdziilgo yo'įidá', Ni la' aldo' Jesus, Nazaréne nłni, bil na'aash ni', bilńii. ⁶⁸ Áídá', Dah, hant'é nńiigo áńńiihíi doo bígonsį da, ńii. Áídí' kįh bahgee ch'ínágoheń'ááyú ch'ínyáá; áígee tazhik'áne áńńiid lẹk'e. ⁶⁹ Áígee isdzán na'iziidi naabiłtsaa, áik'ehgo áígee naziiníi gáyilńii, Díi nńeehíi ái itah nłi. ⁷⁰ Áídá', Dah, naado'ńiid. Dět'įhék'e áígee naziiníi Peter gánádaayıldo'ńiid, Da'anii ni ái itah nłi: Gálileedí' gonłi, ái yádaakti'hú k'ehgo yáńłti'. ⁷¹ Áídá' Peter bit'a dahdidilńiigo hashkeego nchọ'go yałti' nkegonyaa gáníigo, Nńee baa yádaakti'íi doo bígonsį da. ⁷² Nt'éégo tazhik'áne ánado'ńiid nakidńee. Peter Jesus gábilńiid n'íi yénalńiih, Tazhik'áne doo hwahá nakidn áńiih dadá' taadńee, Áń doo bígonsį da, shıłdinnıł. Ái yaa natsekeesgo hichag lẹk'e.

15

¹ Hayılkááyú okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, begoz'aaníi ye'ik'eda'ılchíhi, la'íi yánádaaltihi dawa bilgo ıla'adzaago Jesus yaa ndaagoshchį, áídí' lıdaist'qodá' dahdainlọózgo Pílate yaa daidez'aa. ² Áígee Pílate Jesus nayídıłkid, Ya' ni Jews ízisgo biNant'a'i nłi née? Da'áígee áńńii, bilńii, Jesus. ³ Okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehíi doo

ałch'ídéyú baa dahgoz'ąą da; ndi doo nt'é nii da lək'e. ⁴⁻⁵ Áík'ehgo Pílate nabínádilkid, Nihíi doo nt'é shiłnii da née? Doo ałch'ídéyú naa dahgost'ąą da laą akoh. ⁶ Bitis hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'idaąagee ha'áshijeedíi dala'á, hadíi nnee hádaat'iinii, Pílate bá ch'ínáyılteeh lək'e. ⁷ Áígee nnee, Barábbas holzéhi, ha'ásitij lək'e; án nnee nant'án agohet'aa nkegonyaago nada'iltseedihi yił ha'áshijeed. ⁸ Áík'ehgo nnee Pílate yaa nánłsáągo daadilwoshgo gádaayihii, Da'ánál'ijhíi k'ehgo nohwá ánléh. ⁹ Ya' Jews ízisgo biNant'a' nohwá ch'ínánshteehgo hádaah't'ií née? biłnii, Pílate. ¹⁰ Pílate yígółsı, nnee dawa Jesus bił daanzhoqohíi bighą okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíi Jesus yik'edaanniihgo baa daabidez'ąą. ¹¹ Áídá' okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi nnee ląągo íła'adzaahíi biini' yá ádaagozlaa, gádaayihniigo, Barábbas nohwá ch'ínánłteeh, daadohni. ¹² Áík'ehgo Pílate gánádaabiłdo'niid, Jews ízisgo biNant'a', daadohniigo daahohshíhishą' hago laą nohwá áshłéh áídá'? ¹³ Áídá' nnádaadidilghaazhgo, Tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodée, daanii. ¹⁴ Nt'é bighą, hant'é bee ncho'go adzaago? nii, Pílate. Áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, Tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodée, daanii.

¹⁵ Áík'ehgo Pílate nneehíi yił daagoyılshóq hát'jigo Barábbas bich'i' ch'ínánłtjı, áídá' Jesus habi'oltsaazdá' tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zideego nneehíi yaa daidez'ąą. ¹⁶ Áídı' silááda yáná'itih goz'ąą yuñe', Pretórium holzéhi, Jesus odaizt'e';

áígee silááda dawa baa íla'ádaizlaa. ¹⁷ Áídí' diyágé lichíígo dot'izhi Jesus yá ádaagozlaadá' hosh diwozhi nánihezwodgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'e daidez'aa. ¹⁸ Áídí' daidnłsigo ádaadil'jigo, Gozhóó, Jews ízisgo biNant'a' nłni, daabiłniigo yaa daadilwosh nkegonyaa lėk'e. ¹⁹ Áídí' tsj bee bitsits'inyú nádainłkish, áídí' bik'ídaadihizheeh, áídí' biyahzhj' nádaahilzhishgo daayokaąh nádaadi'niihé lėk'e. ²⁰ Aął baa daadlohdá' diyágé lichiiigo dot'izh n'íi yaa daidnłsoozdá' dabíi bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídí' tsj'ılna'áhi yiká' daizilheeyú bił nádezaą. ²¹ Nnee ła', Simon holzéhi, Alexánder hik'e Rúfus bitaahi, Cyréne golzeedí' gólíni, k'edolzaadí' nádaaągo, silááda tsj'ılna'áhi yogheeągo ádaabizlaa. ²² Áík'ehgo Gólgotha golzeeyú bił nánząą; áí golzeego itsits'in si'áni golzeego ágolzee. ²³ Áígee wine, jeeh nch'íi, myrrh holzéhi, bił nadesdziidgo Jesus yaa daizkąą; áídá' doo yodlaą da. ²⁴ Áígee tsj'ılna'áhi yídaabiskakdá' bidiyágé ilta'isniigo yighą da'diljoł lėk'e, hadíi gonesnaahíi bíyéé hileehgo. ²⁵ Ngost'ái bik'ehenkéézgee tsj'ılna'áhi yídaabiskak lėk'e. ²⁶ Nt'é baa dahgost'aaníi ádaagozlaago díinko bik'ehgee dahgoz'aa, JEWS ÍZISGO BINANT'A' NŁNÍ, golzeego k'e'eshchjii. ²⁷ Áígee nnee da'in'jiihíi naki aldó' Jesus ba'ashhahdí' tsj'ılna'áhi bídaahaskał, ła' dihe'nazhińéego, ła'íi be'eshganzhińéego. ²⁸ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e' eshchiiníi, Begoz'aaníi doo yikísk'eh ádaat'ee dahíi bił da'ch'ołtag lėk'e, nii n'íi begolzaa. ²⁹ Bahyú ch'íhikáhíi bitsits'in daidilłtago yati' yee

daabokáaľgo gádaañii, Háháí', biyi' da'ch'okaqahíi taagoshniľgo taagi jii hileehgo ánagoshdle', nñii ni', ³⁰ Halaa, dáni hasdá'idnlteehgo ts'iľna'áhi biká'dí' gódah ch'innáh. ³¹ Okaaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aanii ye'ik'eda'ilchíhi biľgo Jesus yaa daadloh, gádaaľdi'niigo, Nnee ľa'íi hasdáyihiniik; áidá' bíhíi doo hasdá'idilteeh da. ³² Christ, Israel hat'i'íi ízisgo biNant'a' nliinii, halaa ts'iľna'áhi yiká'dí' naadowáh, áik'ehgo daahihiiľtsaaqo zhá daahohiidlaqah. Áidí' bit'ahyú ts'iľna'áhi biľ bidaach'iskaľi yati' yee daabokaaľ ľek'e. ³³ Isk'áhnyáádí' taagi nehenkéezzhi' ni' biká' dahot'éhé godiľhiľ gozľiľ ľek'e. ³⁴ Taagi nehenkéezgo Jesus nádidilghaazhgo gáníi, Éloi, Éloi, láma sabákthani? ái, Bik'ehgohinshnaahíi, Bik'ehgohinshnaahíi, nt'é ľaa bigha shits'á'zhí' ándzaa? golzeego ágolzee. ³⁵ Ła' áľgee nadaaziinii daabidits'ago, Isaa, Elías yich'i' añii, daañii. ³⁶ Ła' nádilwodgo tú daabits'qsíi vinegar yiyi' naiz'aa, áidí' ts'i yaa dahyiz'aaqo Jesus bizé'zhí' dahyída'nłtsiih, gáníigo, Ntsént'ah; bidaagonolziľh, Elías baa higháhgo nanábidilteeh shi. ³⁷ Áidí' Jesus nádidilghaazhgo oyol. ³⁸ Áľgee kľh biyi' da'ch'okaqahíi biyi' yune' daadintsoozíi bighá'dí' hayaago iľch'idláád ľek'e.

³⁹ Silááda daľa'á gonenadín binant'a'íi Jesus bich'i'go siziinii Jesus nádidilghaazhdá' oyolgo yígoksjídá' gáníi, Díi nñeehíi da'añii Bik'ehgo'ihinań biYe' nłini ľaa. ⁴⁰ Isdzané aňahdí' nazii daabineľ'iiigo, Mary Mágdalene, Mary, James iké'yú nagháhi hik'e Joses baqahíi, ľa'íi Salóme biľgo,

itah nazij lək'e. ⁴¹ Ái Jesus Gálileeyú naghaadá biké' anákah lək'e, bich'odaaniigo; la'íi isdzané Jerúsalemyú bił hikaihií ałdó' ląągo itah nadaazij.

⁴² K'ad o'i'aahyú iłch'i'golne'íi bijij, ái iskaą hik'e Jews daagodnłsiníi bijij doleehíi bighą.

⁴³ Nnee Joseph holzéhi, Arimathéa golzeeyú gólíni, doo biini' hah dago Pílate yich'i' oyáá, Jesus bits'íhií yíyókeedgo; án nnee godnłsini, yánádaaltihíi itah nłini, Bik'ehgo'ihí'nań nan'taa doleehíi yibad sidáhi.

⁴⁴ Pílate, Jesus daztsąą shi dashą'at'éé nzigo, siláada binant'a' yiká anniidgo nayídíłkid, Iłk'idá' daztsąą née? yilniigo.

⁴⁵ Áik'ehgo siláada binant'a', Ha'oh, daztsąą, biłniiddá' Pílate Jesus bits'íhií Joseph yaa yiden'ąą.

⁴⁶ Áik'ehgo Joseph nak'ą'ligaihi nł'téhi nayihesni, áidí' Jesus bits'íhií ts'i'ılna'áhi yiká'dí' nanáidnłtjigo nak'ą'ligaihi yik'íyidesdiz, áidí' tsébi'i'áńgo ágolzaa yune' nyinkłjídá' tséé yidaidenłhiz lək'e.

⁴⁷ Mary Mągdalene hik'e Joses baą biłgo hayú nniltiiníi daayo'jji ni'.

16

¹ Jews daagodnłsiníi bijij ąąłdá' Mary Mągdalene, Mary, James baąhíi, Salóme biłgo, ik'ah likągolchinihií nadaahesni ni', Jesus bits'íi yee yídizhish doleelgo.

² Áik'ehgo dązhó t'ahbi godilziníi bijij ya'ái hagaalđá' tsébi'i'áńyú hikai.

³ Áígee, Hadínshą' tséé daadin'ąąhíi nohwá yó'idołhis? daalđi'nii.

⁴ Áidí' hadag daadéz'jigo tséé n'íi yó'olyizgo daayiltsąą; tséé dązhó nchaago.

⁵ Tsébi'i'áń yune' ha'ákaidá' nnee áńi nagháhihi, bi'íi nnezi ligaihi dihe'nazhińéego

sidaago daayiltsaa; áík'ehgo tsídaadolyiz lék'e. ⁶ Áídá' nneehíí gádaabilñii, Tsídaadołheez hela': Jesus, Názarehdí' gólíni, tsì'ılma'áhi bíheskał n'íi biká hadaanohtaago bígonsi: án naadiidzaa ni'; doo hak'i da: nniltíi n'íígee daadeh'íi. ⁷ Ti'i dohkáh, bitsilke'yu, Peter biłgo, Jesus Gálileeyú nohwáđih deyaa, biłdohñiih: ákú daabidołtsééł, da'ánohwiñiihíi k'ehgo. ⁸ Áídí' tsébi'i'áándí' dahale ch'ínákaidá' nádñkii; daiditłid ła'íi bił díyadaagot'ee daasilii: nédaildzidgo doo hadín nt'é daayilñii da lék'e.

⁹ Godilziníi bijii t'ahbi Jesus daztsaađí' naadiidzaada' Mary Mágdalene dantsé yich'i' hit'iiigo ádelzaa, ái isdzánhíi biyi'dí' ch'iidn gots'idi hanyóod n'íi. ¹⁰ Án nnee Jesus yił nakai n'íi doo bił daagozhóq dago chaal naháztaayú yaa nyáágo yił nagosni'. ¹¹ Áídá' Jesus náhi'na'go isdzán bo'iiigo ya'ikodaanzii ndi doo daayodlaq da lék'e.

¹² Ái bikédí'go Jesus yił nakai n'íi naki itink'ehyú hi'aashgo bich'i' ła hgo hit'iiigo ádelzaa. ¹³ Áídí' onát'aazhgo ła'ihíi yił nadaagosni' ndi doo daabodlaq da lék'e.

¹⁴ Ái bikédí'go bitsilke'yu łats'adahíi da'iyaaqo naháztaaqo Jesus bich'i' hit'iiigo ádelzaa, áígee doo da'odlaq dago bijii daantłizii bigha bich'i' yádaakti', daztsaađí' naadiidzaahíi bikédí'go ła' daabo'iihíi doo daayodlaq dahíi bigha. ¹⁵ Áídí' gábilñii, Ni'gosdzán dágoz'aa nt'éégo yati' baa gozhóni nnee dawa baa bił nadaagoñi' le'. ¹⁶ Dahadín odlaqđí' baptize ábi'delzaahíi hasdádolteek; áídá' dahadín doo odlaq dahíi

dahazhí' biniigonkt'éégo bá ngodot'aał. 17 Áídí' díínko godiyihgo ánágot'íłhí da'odlaaní ádaadoliik; shizhi' bee ch'iidn hadaanyood doleek; ła'íi yati' łahgo at'éégo yee yádaakti' doleek; 18 Ch'osh bik'asda' golíni nádaihiniik doleek; dant'éhéta kozilheehí daidląą ndi doo hago ádaabile' da doleek; ła'íi daanñihí yiká' ndaadilñiigo nádaadziih doleek.

19 Áík'ehgo Jesus ąął bich'í' yádaakti'dá' yaaká'yú onábi'doltíi, áígee Bik'ehgo'ihí'nañ bigan dihe'nazhiéégo dahnezdaa. 20 Áídí' dahiskaigo dahot'éhé yati' baa gozhóni yaa nadaagolni' lək'e, beBik'ehñ yil nliigo nada'iziidgo, godiyihgo ánágot'íłhí bee biyati' da'anii at'éhi ch'í'nah áile'go. Doleekgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 2 Aug 2022

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049